

מִלְעֲשׂוֹת עֲבִירוֹת. וּמִי הֵם אוֹתָם הָעוֹבְרִים הָעֲבִירוֹת. גְּדוּלֵי
הַדּוֹר, אֲנָשֵׁי הַשָּׁמַיִם, שֶׁהָיוּ גְדוּלִים בַּדּוֹר.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, מִכָּאֵן מִשְׁמְעוֹתוֹ דְּקָרָא, דְּכַתִּיב (שם)
הַנְּפִילִים הָיוּ בְּאֶרֶץ בְּיָמֵי הָהֵם, לָהֶם הַמְּנִיעָה לְמִנּוּעַ
עֲצָמָן מִהָעֲבִירוֹת בְּשִׁבְלָם, וְלֹא מִנְעוּ, וְלֹעֲיֵנִיהֶם מִמָּשׁ בְּאִים
אֶל בְּנוֹת הָאָדָם בְּזִנוּת, וַיִּלְדּוּ לָהֶם. וּמִי הָיוּ אוֹתָם הַנְּפִילִים
שֶׁהָיוּ בַּדּוֹר. אוֹתָם הַגְּבוּרִים שֶׁלֹּא נִרְאָה בַּדּוֹר כְּמוֹתָם. אֲנָשֵׁי
הַשָּׁמַיִם: שֵׁם הַיְדוּעַ שֶׁקָּרָא לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, דְּכַתִּיב (שם)
ה) וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם.

זֶהֱרַח חֲדָשׁ

פְּרֻשַׁת נֹחַ

וְר' חִזְקִיָּה אָמַר, וּכְפֹאֵה חוֹלְקֵיהוֹן דִּישְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא אֲתֵרְעֵי בְּהוּ, וַיְהִי לֹון אוֹרֵייתָא קְדִישָׁא, וְאִזְהַר לֹון,
וַיְהִי לֹון עֵיטָא, לְאַסְתִּמְרָא מַעִילָא וְתַתָּא, בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלוּט
בְּהוּ בַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲדוּי. וְאִינּוֹן יְדַעֵי לְדַחֲיִיא
מִנְיֵיהוּ כָּל מְקַטְרָגִין, וְכָל קַסְטִירִין, בְּגִין דִּיהוֹן חוֹלְקָא
דְּעַדְבִּיָּה וְאַחַסְנִתִּיָּה, כְּדָבָר אַחַר (דְּבָרִים ל"ב) כִּי חָלַק ה' עִמוֹ
יַעֲקֹב חֲכָל גַּחְלָתוֹ.

תָּא חֲזִין, בְּיוֹמָא דְרֵאשׁ הַשָּׁנָה, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְתִיב
בְּדִינָא עַל עֲלָמָא, וְכָל בְּנֵי עֲלָמָא עָאֲלִין לְחוּשְׁבָנָא,
וְלֹא אִית מָאן דְּלֹא עָאֲל בְּחוּשְׁבָנָא. וְסַפְרִין דְּחִיִּין וּמִתִּין

פְּתִיחַן בְּהֵהוּא יוֹמָא.

וְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא בְּגִין דְּאִתְרַעֵי בְּהוּ, יְהֵב לֹון עֵיטָא
לְאַשְׁתּוּבָא מְכַל מְקַטְרָגִין דְּלַעִילָא, דְּאֵינֹון אִתְמַנֵּן
בְּכַל זְמַנָּא דְּדִינָא שְׂרָיָא עַל עֲלָמָא. בְּהַאי יוֹמָא אִזְדַּמְנֵן
יִשְׂרָאֵל לְאַתְעָרָא רַחֲמֵי עַלְיֵיהוּ. וּבְכַפָּה. בְּשׁוּפְרָא.

דְּהָא קָלָא דְּנַפְיָק, סָלִיק לְעֵילָא, וְאַתְעָר שׁוּפְרָא דְּלַעִילָא.
כְּדִין אִתְעָרוּ רַחֲמֵי מֵאַתְרֵיהוּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא קָם
מְכוּרְסֵיָא דְּדִינָא וְיִתִּיב בְּכוּרְסֵיָא דְּרַחֲמֵי, וְחַיִּים עַלְיֵיהוּ
דְּיִשְׂרָאֵל, וְלֹא אִתְיֵיהִיב רִשׁוּ לְמְקַטְרָגָא עַלְיֵהוּן.

וְיִשְׂרָאֵל תִּיַיְבִי בְּתִיּוּבְתָא קַמִּי קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, וְתַקְעִי
שׁוּפְרָא, וְאַתְעָרוּ רַחֲמֵי. דְּהָא הוּא קָלָא דְּנַפְיָק,
אַתְעָרוּתָא דְּרַחֲמֵי אִיהוּ. וּכְדִין, דְּלְטוּרָא לֹא יָכִיל לְקַיָּמָא
קַמִּי כּוּרְסֵיָא דְּרַחֲמֵי. דְּהָא לֹא אָתִי מַהֵהוּא סְטָרָא, וְלֹא
אַשְׁתַּכַּח קַטְיִגוּרָא.

בְּיוֹמָא דְּכַפּוּרֵי, דְּאִיהוּ חֲתִימָא דְּדִינָא, וְקַיָּיִמֵי יִשְׂרָאֵל
בְּקוּדְשָׁתָא דְּמֵאַרְיֵהוּן. בְּהֵהוּא יוֹמָא, בְּגִין דְּלֹא
יִקְרַב דְּלְטוּרָא לְמַקְדָּשָׁא, יְהֵבִין לִיהָ שְׁעִיר, דְּאָתִי מְסַטְרָא
דְּרוּחָא מְסַאֲבָא, וְהוּא מְסַאֲבָא, וְרוּחָא מְסַאֲבָא אִתְהַיֵּי
מִינְיָה, וְהוּא אִתְעַסַּק בֵּיהּ, וְלֹא קָרִיב לְמַקְדָּשָׁא לְסַאֲבָא.
וּכְדִין אַנְפִּין נְהִירִין, וְיִשְׂרָאֵל אִשְׁתַּזְיַבּוּ מִנְיָה.

בְּזְמַנָּא אַחְרָא כַּד סָגִיאוּ חוּבֵי בְּנֵי נֶשֶׁא, הָאִי דְּלְטוּרָא,
בְּשַׁעְתָּא דְּדִינָא אִיתְעָר עַל חוּבֵי עֲלָמָא, כְּדִין אִיהוּ

אֶתִּי וְאֶשְׁתְּכֶחַ מִקְטָרְגָא קַמִּי קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא, וְאַסְתָּאב
מִקְדְּשָׁא, וְכָל אַנְפִּין עֵצִיבִין, וְדִינָא אֶשְׁתְּכֶחַ. וְעַל דָּא קִין כָּל
בְּשָׂרָא בָּא לְפָנֵי. לְפָנֵי וְדֵאִי, לְמַתְבַּע עַל חוּבֵי בְּנֵי עֲלָמָא,
דְּאֵינוּן גְּרָמוּ.

תָּא חֲזִי, כָּל בַּר נֶשׁ דִּינְעֵבֵד וַיִּנְטֵר פִּיקוּדֵי אֹרִייתָא, נִשְׁמַתָּא
אַסְתְּמָרָא בְּגוּפִיהָ, דְּאִיהוּ תִיבָה, וְלֹא אֶתְעַנְשׁ, וְלֹא
יִשְׁלוּט עֲלֶיהָ מִלְּאֲךָ הַמּוֹת. וְכָל בַּר נֶשׁ דְּלֹא נָטִיר וְלֹא קִיִּים
פִּיקוּדֵי אֹרִייתָא, וְאֶעֱבֵר עֲלֶיהָ, מִלְּאֲךָ הַמּוֹת כְּדִין יִשְׁלוּט
עֲלֶיהָ.

תָּא חֲזִי, תִיבָה, אִיהוּ גּוּפָא. נֹחַ וְאֶשְׁתּוֹ, י"ה. שֵׁם וְאֶשְׁתּוֹ,
ו"ה. וְאֶתְעֵבִיד הַשֵּׁם מְלֵא, ידו"ד אַחֲרָה. יִפֶּת וְאֶשְׁתּוֹ,
י"ה. חָם וְאֶשְׁתּוֹ, וְאֵינוּן כְּדוּנְמָא.

וְדָא (בראשית ו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ. אֱלֹהִים, דָּא שְׂכִינְתָא, קִין
כָּל בְּשָׂרָא וְגו'. (שם) עֲלֵהר תַּעֲשֶׂה לְתִיבָה, דָּא אִיהוּ רִזָּא
דְּגוּפָא. אַתָּה וּבְנֶיךָ וְגו', גּוּבְרִין לְחוּד, וְנָשִׁין לְחוּד. (שם) וַיַּעֲשֶׂה
נֹחַ, דָּא בְּרִית קוּדְשָׁא. כְּכֹל אֲשֶׁר עָוָה אֹתוֹ אֱלֹהִים, דָּא
שְׂכִינְתָא. (שם ז) וַיֹּאמֶר ה' לְנֹחַ, הִבָּא מִדַּת רַחֲמִים.

(שם) וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טְהוֹרָה הִיא שְׁנַיִם אִישׁ וְאֶשְׁתּוֹ,
דְּהָא הִיא מִסְטָרָא דְּמִסְתָּבָא, וְעַל דָּא אָמַר,
וְהֶאֱבַדְתִּי. וְאַסְתְּכַל דְּלִית בֵּיהּ, אֲלֵא תִרִין, וְלֹא אִית בְּהוּן
שְׁבַעָה שְׁבַעָה, בְּמָה דְּכְתִיב בְּעוֹף הַשָּׁמַיִם, אֲרַבַּע סְרִי דְּכַר
וְנוֹקְבָא, לְחִיּוֹת זָרַע עַל פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ. (שם) שְׁנַיִם שְׁנַיִם בָּאוּ

וְגוֹי אֶסְתַּכַּל וְחָמִי, עַל מַה דִּיאָמַר בְּקַדְמִיתָא וּמִן הַבְּהֵמָה
אֲשֶׁר לֹא טְהוֹרָה הִיא, וּלְבַתֵּר שְׁנַיִם שְׁנַיִם.

(* אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תָּא חֲזִי לִית לָךְ בְּכָל לַיְלִיא וְלַיְלִיא,
דְּלֹא תִיפּוּק גְּשָׁמְתָא מְגוּפָא דְּבַר גֵּשׁ, דִּיאִקְרִי יוֹנָה.
דְּכַתִּיב, (שם ח) וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה. הִקְלוּ הַמַּיִם, אֲלֵינן מַיִם
יְדוּנָיִם, כְּמָה דְּאֵת אָמַר (תהלים קכד) הַמַּיִם הַיְדוּנָיִם. דִּיאִינוּן
מִסְטָרָא דְּמִסְאָבוּ. מַעַל הָאָרֶץ, דִּיאִינוּן לְעִיל מִן אַרְעָא, אֲלֵינן
מְלֵאכֵי חַבְלָה.

מַה כְּתִיב. וְלֹא מִצְאָה הַיּוֹנָה מְנוּחָה, דְּאֵתִּמְנַעֵי מַעְלָמָא
עֵילָאָה, וּמִן צְדִיקִים דְּלְעִילָא, וּמִכָּל בְּרַכָּאן. הִדָּא הוּא
דְּכַתִּיב, (בראשית ח) וַתָּשָׁב אֵלָיו אֵל הַתֵּיבָה כִּי מַיִם עַל פְּנֵי כָל
הָאָרֶץ.

אֲפִיק לָהּ תַּנְיִינוּת, וַיּוֹסֶף שְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה מֵאֵתוֹ, וּמְגוֹ
דוּחְקָא וְצַעְרָא, וַתֵּבֵא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עָרֵב, דְּלֹא
הָיָה גְּהָרָא לֹון שְׁעֵתָא דְּרוּחָא, כְּמָה דְּהָיָה בְּקַדְמִיתָא,
וְאֵתִּחְשַׁד לָהּ יוֹמָא, וְאֵתִּעָרֵב לָהּ שְׁמֵשָׁא.

וּמָה אָמַרְתָּ לְנֹחַ וּלְבָנוֹי. (שיר השירים ה) מְצִאוּנֵי הַשּׁוֹמְרִים
הַסּוֹבְבִים בְּעִיר. אֲלֵינן גְּטָרֵי תַרְעֵי יְרוּשָׁלַיִם. וְעַם כָּל
דָּא, (בראשית ח) וַהֲנִיחָה עֲלֶיהָ זֵית טָרַף בְּפִיהָ, וְעַל דָּא וַיֵּדַע נֹחַ כִּי
קָלוּ הַמַּיִם, וְאֵתִּתְקַפּוּ מְלֵאכֵי דְּקַדְשָׁה עַל מְלֵאכֵי חַבְלָה.
וַיִּיחַל עוֹד שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרֵי כֵן, וְלֹא יָסְפָה כּוֹ, חָרְבוּ
הַמַּיִם מַעַל הָאָרֶץ.

בְּתֵר דְּאַסְתֵּתֵר וְאַעֲבֵר הֵהוּא זִימְנָא דְשִׁלִּיט מִלְּאַךְ הַמּוֹת,
וְאַתְעֲבֵרוּ חַיִּיבִין מִעֲלָמָא, מַה כְּתִיב, (שם) וַיִּזְכֹּר
אֱלֹהִים אֶת נַח.

סְפִינְתָא אִמְתִּילַת לְתִיבוּתָא דְנַח, וְאִית בָּהּ גּוּבְרִין יְהוּדָאִין
וַיִּשְׁמַעֲאֲלִים וּבְנֵי עֵשָׂו, כְּדוּנְמָא דָּא אִית בְּגוּפָא,
כְּלִיל מְכוּלְהוֹן, דְּגוּפָא דָּא, לָאו אִיהוּ מִן נִשְׁמַתָּא קוּדִישָׁא,
וְדָא הוּא דְאָמַר לְנַח, דְּאִיהוּ נִשְׁמַתָּא לְנִשְׁמַתָּא, כְּדָבָר אַחַר
(שם ו) עֲשֵׂה לָךְ תִּבְתַּע עֲצֵי גִפְר.

וְדָא הוּא דְאָמַר לְאַבְרָם, לָךְ לָךְ מֵאַרְעֵךְ, לְמַה תִּרִי זִימְנִי.
אֲלָא, פּוֹק מִן דִּירְתֵךְ וּמִן גּוּפֵךְ, וּמִן בֵּית אָבִיךָ, דְּאִית
שְׁלָם דְלְעִילָא. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ, דָּא גּוּפָא, דְּאִיהוּ
תִּיבַת נַח.

וּבְדוּנְמָא דָּא הָוָה נַח, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (שם ח) וַיִּשְׁלַח אֶת
הַיּוֹנָה. וְאַפִּיקוּ לָהּ לַיּוֹנָה מִן תִּיבוּתָא, וַיִּהְבּוּ לָהּ
בְּמֵיָא. כְּדוּנְמָא דָּא נִפְקָא לָהּ יוֹנָה מִן תִּיבוּתָא דְנַח, כְּמָא
דְּאִתְּ אָמַר וְלֹא יִסְפָּה שׁוּב אֵלָיו עוֹד.

ר"י אָמַר, נַח כִּד הָוָה בְּתִיבוּתָא, הָוָה דְחִיל דְלָא יְדַבֵּר לִיה
קוּדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֲלָמִין, וּכְיוּן דְאַתְעֲבֵרוּ חוּבֵי עֲלָמָא,
כְּדִין מַה כְּתִיב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח.

מְדַרְשׁ הַנְּעֵלָם

(* רַבִּי פֶתַח בְּהַאי קְרָא, (שיר השירים ה) מְעֲאֲנֵי הַשְּׁמֵרִים
הַסֹּבְבִים בְּעֵיר הַכּוֹנֵי פְעֻעוֹנֵי נְשָׂאוֹ אֶת רִדְדֵי מְעֲלֵי

שְׁמֵרֵי הַחַמּוֹת. כַּמָּה חֲבִיבָה הִיא הַנְּשָׁמָה, הַנְּתוּנָה מִתַּחַת
כִּסֵּא הַכְּבוֹד, מִמְּקוֹם הַקּוֹדֵשׁ, מֵאַרְצוֹת הַחַיִּים, כַּמָּה דַּאת
אָמַר (תהלים קטז) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.

וְלָמָּה קָרְאוּ דָּוִד אַרְצוֹת הַחַיִּים, וְכִי לְמַעַלָּה יֵשׁ אַרְצוֹת.
אָמַר רַבִּי יֵצְחָק, לֹא אַרְצוֹת מִמַּשׁ, וְלֹא אֲדַעְתָּא
דְּאַרְצוֹת אָמְרוּ דָּוִד, אֲלֵא לְשׁוֹן רִיעוּי הוּא, כַּמָּה דַּאת אָמַר
(יחזקאל ב) אַרְצָה אֲתֹכֶם. כְּלוּמַר, אָמַר דָּוִד, אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה',
בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר יִרְצוּ תַמִּיד הַעֲדִיקִים, הַנִּקְרָאִים חַיִּים, אֲשֶׁר
רְצוּנָם *וְחֻפְצָם לְלַכֵּת שָׁמָּה. וּמִמְּקוֹם הַקּוֹדֵשׁ, בָּאָה הַנְּשָׁמָה
לְהָאִיר עַל הַגּוֹף הָאֶפֶל, כְּדִי לְהוֹלִיכּוּ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְלַעֲבֹד
עֲבוּדְתוֹ וּרְצוֹן בּוֹרְאוֹ, לְבֹא לְמַחֵר וְלִישׁוּל שְׂכָרוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲלֵמְלִי לָא הוּינָא בְּעֵלְמָא יָאוּת לָן, וְלֹא
נִיְהַב חוּשְׁבָנָא לְמֵאֲרִיָּה דְּפִיתְקָא, לְבַתֵּר אָמַר, הַדְרִי
בִּי.

תָּא חַוִּי, מַה כְּתִיב בְּאַדָּם, (בראשית ב) לֹא טוֹב הָיִיתָ הָאָדָם
לְבִדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. אָמַר רַבִּי, זֶה הִיא הַנְּשָׁמָה
שֶׁהִיא אֶצְלוֹ עֵזֶר, לְהוֹלִיכּוּ בְּדַרְכֵי קוּנּוֹ. וְהֵינּוּ דְתַנּוּן בָּא
לִישְׁתַּהֵר מִסִּיעֵין אוֹתוֹ. תַּנּוּ רַבָּנָן, כְּשֶׁהָאָדָם הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי
קוּנּוֹ, הִרְבֵּה מִסִּיעֵין אוֹתוֹ. נִשְׁמָתוֹ מִסִּיעֵת אוֹתוֹ. מְלֵאכֵי
הַשָּׂרֵת מִסִּיעֵין אוֹתוֹ. שְׂכִינְתּוֹ שָׁל מְקוֹם מִסִּיעֵת אוֹתוֹ.
וְכֻלָּם מְכַרְיִזִין לְפָנָיו וְאוֹמְרִים, (משלי ד) בְּלִכְתֶּךָ לֹא יֵצֵר עֲעֲדֶךָ
וְאִם תִּרוּץ לֹא תִכְשַׁל. רַבִּי נֶתַן אוֹמַר, נִשְׁמָתָן שָׁל עֲדִיקִים

מְסִיעֵין אוֹתוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסֵי תָמוּי, הוּוּ אָזְלוּ מֵאוּשָׁא לְלוּד. אָמַר
 רַבִּי יוֹסֵי לְר' אֶלְעָזָר, אִפְשָׁר דְּשָׁמְעַתּוּ מֵאֲבִיךָ, מֵאִי
 דְּכַתִּיב, (בראשית לב) וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מְלֹאכֵי
 אֱלֹהִים. אָמַר לִיהּ הָכִי שְׁמִיעַ לִי מֵאֲבָא, אֵינּוֹן הוּוּ מְלֹאכֵים
 דְּאוּזְפוּהוּ בְּקַדְמִין מֵאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל. אָמַר לִיהּ, מָאן אֵינּוֹן.
 אָמַר לִיהּ לָא יְדַעְנָא. אָמַר לִיהּ, יָאוּת לְכוּן צַדִּיקָא, מְלָה
 דְּפוּמְכוּן כְּכַתְרָא דְּמַלְכוּתָא, בְּרִישָׁא דְּמַלְפָּא.

עַד דִּהוּוּ אָזְלִי מָטוּ לְמַעְרְתָא דְּלוּד, שְׁמַעוּ הָהוּא קָלָא דְּאָמַר,
 תְּרִין עוּזְלִין דְּאֵיִלְתָּא, עֲבְדוּ קַדְמֵי רַעוּתָא דְּנִיחָא לִי,
 וְאֵינּוֹן הוּוּ מִשְׂרַיִתָא קַדִּישָׁא, דְּעָרַע יַעֲקֹב קַמִּיהּ. אַתְרֵיגִישׁ
 רַבִּי אֶלְעָזָר, וְאַצְטַעַר בְּנַפְשִׁיהּ, וְאָמַר, מְאָרִיָּה דְּעַלְמָא, כְּדָ
 אוֹרְחוּי, טַב לָן דְּלָא נִשְׁמַע, שְׁמַעְנָא וְלָא יְדַעְנָא.

אַתְרֵיחִישׁ לִיהּ נִיפָא, וְשָׁמַע הָהוּא קָלָא דְּאָמַר, אַבְרָהָם
 וַיִּצְחָק הוּוּ. נִפְלַעַל אַנְפּוּי, וְחָמָא דִּיוֹקְנָא דְּאָבִיו,
 אָמַר לִיהּ, אָנָּא שְׂאִילָנָא, וְאַתִּיבֹנָא, דְּאַבְרָהָם וַיִּצְחָק הוּוּ,
 דְּעָרַעוּ לִיעֲקֹב, כִּד אֲשֵׁתִיזִיב מְלָבָן.

אָמַר לִיהּ, בְּרִי, פּוּק פִּיקְתָּךְ, וְסַב סִיבְתָךְ, דְּפּוּם מְמַלְל
 רַבְרָבָן הוּא. וְלָא דָא הוּא בְּלַחוּדוּהִי, אֶלָּא לְכָל
 צַדִּיקָא, נִשְׁמַתְהוּן דְּצַדִּיקָא מְעָרְעֵן קַדְמוּהִי לְשִׁזְבוּתִיהּ.
 וְאֵינּוֹן מְלֹאכֵיָא קַדִּישֵׁי עִילָאִי.

וְתָא תָמוּי, יַצְחָק קָזִים הָוּה בְּהָהוּא שַׁעְתָּא, אַבְל נִשְׁמַתָּא

קְדִישָׁא אֲתַנְסִיבַת בְּכוּרֵי יִקְרָא דְמֵאֲרִיָּה, כִּד
אֲתַעְקֵד עַל גְּבֵי מַדְבָּחָא, וּמְכַדִּין אֶסְתִּימוּ עֵינָיו מִלְמַחְזִי.

וְהֵינּוּ דְכַתִּיב, (שם לא) וּפְחַד יִצְחָק הָיָה לִי.

אָמַר לִיה מָה אֲנִן תַּמָּן. אָמַר לִיה, אָנָּא וְאַתָּה מְלֹאכֵי עֵילָאָה,
לְאַשְׁתַּעֲשָׂא בְּמִשְׁיחָא מְלָבָא דְדוּד. קָם, עַד דְּהוּה
קָם, חָמָא חָמוּהֵי דְאַנְפוּי נְהִירִין בְּשִׁמְשָׁא.

אָמַר לִיה חָמוּי, מְלָה חֲדָתָא שְׁמַעְתָּ, אוּ בְנֵהִירוּ יִקְרָא זִינָא
דְּמִשָּׂה אֶסְתַּכְּלַתָּ. אָמַר לִיה לָא. אֵלָא זְכַאִין אֵינּוּן
צְדִיקָא, דְנִטְרִין לְהוּן מִשְׁרִייתֵי קְדִישֵׁי עֵילָאֵי, שְׁנַאֲמַר
(תהלים צא) כִּי מְלֹאכֵי יִצְוֶה לָךְ לְשִׁמְרֶךָ בְּכָל דְרָבֶיךָ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, עֲשָׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יְרוּשָׁלַיִם לְמַעְלָה,
בְּנִגְדַי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מָטָה. וְנִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יָבֵא שָׁם, עַד
שְׂיָבוֹאוּ יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מָטָה. שְׁנַאֲמַר, (הושע יא)

בְּקִרְבְּךָ קְדוּשׁ וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר.

וְשִׁבַּע כְּתוּבָה שֶׁל מְלֹאכֵי הַשָּׁרֵת שׁוֹמְרִים אוֹתָם סְבִיב, וְעַל
כָּל פֶּתַח וּפֶתַח כְּתוּבָה שֶׁל מְלֹאכֵי הַשָּׁרֵת. וְהֵם
הַפְּתָחִים הַנִּקְרָאִים שְׁעָרֵי צְדָק. וְאֵלוֹ הֵם הַפְּתָחִים,
הַמְּכוּוֹנִים לְהַכְּנִס שָׁם נְפֻשׁוֹת הַצְּדִיקִים. וְדוּד הַמְּלֶךְ עָלָיו
הַשָּׁלוֹם נִכְסַף לָהֶם, שְׁנַאֲמַר (תהלים קיח) פֶּתַחוּ לִי שְׁעָרֵי צְדָק
אֲבֹא בָם אוֹדָה יְהוָה, זֶה הַשָּׁעַר לְהַיְצִיא צְדִיקִים יְבוֹאוּ בוֹ.

וְלְמַעְלָה מֵהֶם שׁוֹמְרִים מַה"שׁ, בְּחוּמוֹת הָעִיר. שְׁנַאֲמַר (ישעיה
סב) עַל חוּמוֹתֶיךָ יְרוּשָׁלַיִם, זֶה הוּא יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל

מַעֲלָה, הַפְּקֹדֶתִי שׁוֹמְרִים, אֵלֹהֵי מֵה"שׁ. וְתֹאנָא, שְׁבַע פְּתָחִים
 יֵשׁ לְנַפְשׁוֹת הַצְּדִיקִים, לְהַכְנִס עַד מְקוֹם מַעֲלָתָם. וְעַל כָּל
 פֶּתַח וּפְתַח שׁוֹמְרִים.

הַפֶּתַח הָרֵאשׁוֹן, נִכְנָסֶת הַנְּשָׁמָה בַּמַּעֲרָת הַמְּכַפֶּלָה. שֶׁהִיא
 סְמוּכָה לְגֵן עֵדֶן. וְאָדָם הָרֵאשׁוֹן, שׁוֹמֵר עָלָיו. וְכִתְהֵא
 הוּא מְכַרְיָז וְאוֹמֵר, פָּנּוּ מְקוֹם, שָׁלוֹם בּוֹאֵד. וַיֵּצֵאָה מִפֶּתַח
 הָרֵאשׁוֹן.

הַפֶּתַח הַשֵּׁנִי בְּשַׁעֲרֵי גֵן עֵדֶן, וּמוֹצֵאָה אֶת הַכְּרוּבִים, וְאֶת
 לְהַט הַחֶרֶב הַמֵּתֵהֶפֶכֶת. וְכִתְהֵא, נִכְנָסֶת בְּשָׁלוֹם. וְאִם
 לָאוּ, שָׁם תִּקְבַּל עוֹנֵשָׁה, וְתִשָּׂרַף בְּלֵהַב הַכְּרוּבִים. וְכִנְגָדָם
 הָיוּ הַכְּרוּבִים בַּמְּקַדָּשׁ, בְּשָׁעָה שֶׁהִפְהִיז נִכְנָס בַּיּוֹם הַפְּפוּרִים,
 זָכָה נִכְנָס בְּשָׁלוֹם. לֹא זָכָה, מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים יוֹצֵא לְהַב,
 וְנִשָּׂרַף מִבְּפָנָיִם, וּמֵת. וְהָיוּ מְכוּוֹנִים כְּנֹגֵד אֵלֹהֵי אֲשֶׁר בְּשַׁעַר
 גֵּן עֵדֶן, לְצַרְף הַנְּשָׁמוֹת.

זָכָתָה הַנְּשָׁמָה, נוֹתְנִין לָהּ פִּינְקָס סִימָן לִפְנֵים, וְנִכְנָסֶת לְגֵן
 עֵדֶן אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ. וְעַמּוּד אֶחָד שֶׁל עֵנָן וְנוֹגַהּ מְעוֹרָב זֶה
 בְּזֶה, וְעֵשֶׂן וְנוֹגַהּ סְבִיבִיו. שְׁנַאֲמֵר, (ישעיה ד) וּבָרָא ה' עַל כָּל
 מְכוּן הַר צִיּוֹן וְעַל מְקַרְאֵיהָ עֵנָן יוֹמָם וְעֵשֶׂן וְנוֹגַהּ. וְהוּא נֶעוֹץ
 מִלְמַטָּה לְמַעְלָה לְשַׁעֲרֵי שָׁמַיִם. וְכִתְהֵא לְעֵלוֹת לְמַעְלָה, עוֹלָה
 בְּאוֹתוֹ עַמּוּד. לֹא זָכָתָה יוֹתֵר, נִשְׁאָרֶת שָׁם, וּמֵתֵעַדְנֶת
 מֵהַטּוֹב אֲשֶׁר לְמַעְלָה. דְּאֵמֵר רַבִּי יוֹסִי, רְאִיתִי גֵן עֵדֶן, וְהוּא
 מְכוּוֹן כְּנֹגֵד פְּרוּכֶת קֶרַח הַנוֹרָא אֲשֶׁר לְמַעְלָה. וְהִיא נֶהְיֶינִת

מִזִּיו הַשְּׂבִינָה, אֲבָל אֵינָה נִיזוֹנִית מִמָּנָה.

זָכְתָה לְעֵלוֹת, עוֹלָה בְּאוֹתוֹ עֲמוּד, עַד שְׁמַנְעַת עַד הַפֶּתַח הַשְּׂלִישִׁי. וְהוּא נֶגֶד הָרְקִיעַ הַנִּקְרָא זָבּוּל. וּמַנְעַת עַד יְרוּשָׁלַיִם אֲשֶׁר שָׁם. וְשָׁם הַשּׁוֹמְרִים. זָכְתָה, פּוֹתְחִין לָהּ הַפֶּתָחִים וְנִכְנָסִת.

לֹא זָכְתָה, נוֹעְלִים הַשְּׂעָרִים, וְדוּחִים אוֹתָהּ לַחוּץ, וְנוֹטְלִים פִּינְקָסָה מִמָּנָה, וְהַנְּשָׂמָה אוֹמְרָת, (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) מְצֹאוֹנֵי הַשּׁוֹמְרִים הַסּוֹבְבִים בְּעִיר, אֵלּוּ מִלְּאֲכֵי הַשָּׂרֵת, הַשּׁוֹמְרִים בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וִירוּשָׁלַיִם אֲשֶׁר לְמַעְלָה. נִשְׂאוּ אֶת רִדְיָי מַעְלֵי. זֶהוּ פִינְקָס סִימָן שְׁלָהּ. שׁוֹמְרֵי הַחוּמוֹת, כְּמָה דָּאֵת אָמַר (יִשְׁעִיָּה סב) עַל הוֹמוֹתֶיךָ יְרוּשָׁלַיִם הַפְּקַדְתִּי שׁוֹמְרִים.

זָכְתָה לְעֵלוֹת, נִכְנָסִת שָׁם בְּאוֹתָן הַשְּׂעָרִים, וּמִשְׁבַּחַת לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ אֲשֶׁר לְמַעְלָה. וּמִיכָאֵל הַשָּׁר הַגָּדוֹל מִקְרִיב אוֹתָהּ לְקַרְבָּן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי חֵיִיא, מַה קְרָבָן הוּא זֶה, יָכוֹל לוֹמַר כִּשְׂאֵר הַקְרָבָן. אָמַר רַבִּי חֵיִיא, הַקְרָבָה זוֹ הִיא כְּאֶדָם הַמִּקְרִיב דוֹרוֹן לְפָנָי הַמֶּלֶךְ.

וּמִיכָאֵל הוֹלֵךְ עִמָּהּ, עַד הַפֶּתַח הָרְבִיעִי וְהַחֲמִישִׁי וְהַשְּׂשִׁי, אוֹמַר לְפָנָי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, רַבּוֹנוּ שָׁל עוֹלָם, אֲשֶׁרֵי בְּנִיךָ, בְּנֵי אוֹהֲבֶיךָ אֲבָרְהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים הַטּוֹבִים הַזּוֹכִים לָזֶה. עַד שְׁמַנְעִיעִים לְשַׁעַר הַשְּׂבִיעִי, שֶׁהוּא עֲרֵבוֹת, וְגִנְזֵי חַיִּים טוֹבִים מְצוּיִין שָׁם, וְכָל נְשָׁמוֹתֵיהֶם

שֶׁל צְדִיקִים כָּלָם שָׁם, וְנַעֲשִׂים מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וּמִקְלָסִין לְפָנַי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְנִזְוָנִין מִזֵּיו הַשְּׂכִינָה, אֲסַפְּקֶלְרִיא
הַמְּאִירָה, וְשָׁם הַמְּנוּחָה וְהַנְּחֻלָּה, וְנוּחַ תֵּי הָעוֹלָם הַבָּא,
אֲשֶׁר עֵינַי לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זּוֹלָתְךָ.

וְזֵהוּ, אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נַח נַח אִישׁ צְדִיק תָּמִים. מִי רָאוּי לְהִיּוֹת
בְּזוֹ הַהֲנָאָה וְהַמְּנוּחָה וְהַפְּרָגוּעַ, מִי שֶׁהוּא אִישׁ צְדִיק
תָּמִים. אָמַר רַב פְּפִי, זֹאת הַמְּנוּחָה לְמַעְלָה, הִיא אֶת
הָאֱלֹהִים הַתְּהֵלְךָ נַח, לְמַעְלָה, וְלֹא לְמַטָּה.

(בראשית ו) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נַח, ר' אֶלְכָּסֵּנְדֶּרְאִי פִתַּח (תהלים פא)
לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר. לֹא
יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר, זֶה יֵצֵר הָרַע. וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר, שְׂלֵא
תִבְעוּל אֶרְמִית.

רַבִּי אֶלְעָזָר אֹמֵר, לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר, שְׂלֵא תִהֵא נַח לְכַעַם.
שֶׁכֵּל הַכּוֹעֵם, כְּאֵלוֹ עוֹבֵד ע"א. דְּאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, כָּךְ
הוּא דְרַכּוֹ שֶׁל יֵצֵר הָרַע, הַיּוֹם אֹמֵר לְךָ עֲשֵׂה כָךְ, וְלִמָּחָר
אֹמֵר לְךָ עֲבוֹד עֲבוּדָה זָרָה, וְהוֹלֵךְ וְעוֹבֵד.

הוּא הָיָה אֹמֵר, כַּעַם תְּלָמִיד חָכָם גְּדוֹל מְכּוֹלֵן. בְּדָבָר אַחֵר,
בְּדָבָרִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, דְּאָמְרָה תּוֹרָה
(משלי כא) אֵין חֲכָמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֲצָה לְנֶגֶד ה'. אֲכַל
בְּדָבָרִים אַחֵרִים אָסוּר לוֹ לְכַעוֹם. וְהָרַב אֵצֶל תְּלָמִיד, כְּדִי
שִׁיחָא מְעוּי בְּכַבוּדוֹ וּבְמוֹרָאוֹ מוֹתֵר. וְאֵצֶל שְׂאֵר הָעָם לְמַעַן
יִהְיֶה מוֹרָאוֹ עֲלֵיהֶם לְשֵׁם שָׁמַיִם, מוֹתֵר. וְשְׂאֵר אֲנָשִׁים אָסוּר,

שָׂאִין כַּעֲסָנוֹתָם לִירְאֵת שָׁמַיִם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִדַּת הַצַּדִּיק, קָשָׁה לְכַעֵס, וְנָח לְרָצוֹת. וְזוֹ הַמַּדָּה גְּדוּלָּה מְכֻלָּם, וּבֵא הַפְּתוּב לְהוֹרוֹת, אֵלֶּה תוֹלְדוֹת נֹחַ, נֹחַ בְּרַעְתּוֹ, נֹחַ בְּרִיבוֹרוֹ, נֹחַ בְּמַהֲלָכוֹ. וּמִי עוֹשֶׂה זֶה. אִישׁ צַדִּיק. וּבְשִׁמַּת, אוֹמְרִים עָלָיו, אִי עָנְיוֹ, אִי חָסִיד. תָּמִים הָיָה בְּדוֹרוֹתָיו, וְלֹמְאֵי יִזְכֶּה, אֵת הָאֱלֹהִים הַתְּהִלָּךְ נֹחַ, לְמַעַלָּה עַל כָּל הַמַּעֲלוֹת.

(* וַיּוֹלֵד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָּנִים. הָאֵנִי רַבִּי פְּרוֹסְפָדָּאִי, אֵלּוּ ג' הַנְּהַגוֹת אֲשֶׁר בְּאָדָם. הַנְּהַגַּת הַנְּשָׁמָה, לְהִיּוֹת לוֹ עֵזֶר בְּעִבּוֹדַת בּוֹרְאוֹ, וְהִיא הַנְּקִרְאֵת שֵׁם. וְהַנְּהַגַּת הַתְּאוּהָ, וְהִיעָר הָרַע, הַמְּנַהִיג וְהַמְּחַמֵּם אֵת הַגּוֹף בְּדַבַּר עֲבִירוֹת, וְהִיא הַנְּקִרְאֵת חֵם. וְהַנְּהַגַּת הַיַּעֲ"ט, הַמְּנַהִיג אֵת הָאָדָם בְּכָל טוֹב, וְלִיפּוֹת מַעֲשָׂיו בַּתּוֹרָה וּבִירְאֵת הַשֵּׁם, וְהִיא הַנְּקִרְאֵת יַפֵּת. וְהַנְּהַגָּה הַזֹּאת יִנְהִיג הָאָדָם לְהוֹלִיכּוֹ בְּדֶרֶךְ חַיִּים.

וּמִי מַעֲכָב וּמַפְסִידוֹ. (בראשית ו) וְהַשְּׁחַת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים, זֶהוּ הַגּוֹלָם, הַמַּפְסִיד וְהַמְּשַׁחֵת אֵת הַכֹּל. וְעָלָיו אָמַר שְׁלֹמֹה בְּחֻכְמָתוֹ, (משלי ו) מְשַׁחֵת נַפְשׁוֹ הוּא יַעֲשֶׂנָה. מֵאִי הוּא יַעֲשֶׂנָה, אָמַר רַבִּי פְּרוֹסְפָדָּאִי הַגּוֹלָם יַעֲשֶׂנָה נְשַׁחֵתָת.

דָּבָר אַחֵר אֵלֶּה תוֹלְדוֹת נֹחַ, מֵהַ כְּתִיב לְמַעַלָּה מִהָעֵנָן, (בראשית ו) וַיִּנָּחֵם ה' כִּי עָשָׂה אֵת הָאָדָם בְּאָרֶץ וַיִּתְּעַצֵּב אֵל לְבָבוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, בֵּא וְרֵאֵה שָׂאִין בְּמִדַּת בְּשָׂר וָדָם, מִדּוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מִדַּת בְּשָׂר וָדָם, עוֹשֶׂה

מה שְׁעוֹשָׁה, וְלֹאֲחֵר בֵּין מִתְחַרֵּט וּמִתְעַצֵּב מִמֶּנּוּ, יְכוּל אִף
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בֵּין.

תָּא שָׁמַע, דְּכִתִּיב (דברים ל) רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים
וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמְּטוֹת וְאֶת הָרָע. וְהִזְהִיר לְאָדָם וְאָמַר,
(דברים ל) וּבַחֲרַתְּ בַחַיִּים לְמַעַן תִּחְיֶה. וְאִם הוּא הוֹלֵךְ בְּדַרְךְ
רָע, הוּא בְּעוֹנוֹ יָמוּת. שְׁנַאֲמַר, (משלי ה) עוֹנוֹתָיו יִלְכְּדוּנוּ אֶת
הָרָשָׁע. כִּד בְּתִיב, (בראשית ו) וַיֵּרָא ה' כִּי רָבָה רָעַת הָאָדָם.
אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲנִי רוֹאֶה כִּי כָּלֵם מְחוּיִיבִים, וְאִם
יָכֹלוּ בְּרַעְתָם, הָרִי יֵאבֵד עוֹלָמִי. בִּיּוֹן שְׂרָאָה לְנַח וּבְנָיו שְׁהִיוּ
צְדִיקִים וַיִּשְׁאָר פְּלִיטָה בְּעוֹלָם, הַתְּנַחֵם וְשִׁמַּח.

וְא"ר אֱלִיעֶזֶר, הָאִי וַיִּנְחָם, לְשׁוֹן נְחָמָה הוּא. וְכֵן כָּל וַיִּנְחָם
שְׁבַתוֹרָה, לְשׁוֹן נְחָמָה הוּא. רוֹאֶה אֶת הָרָע, וְרוֹאֶה אֶת
הַטּוֹב, וּמִתְנַחֵם עִם הַטּוֹב. א"ל ר' עֲקִיבָא, לְדַבְרֵיךָ, מֵאִי
וַיִּתְעַצֵּב אֶל לְבוֹ. א"ל, בֵּא וְרֵאֵה מִדַּת רַחֲמָנוּתוֹ שְׁל הַקַּב"ה,
כִּי אַע"פ שֶׁהַתְּנַחֵם לָקַח עֲצָבוֹן עַל אֲבֵדַת הָרָשָׁעִים, שְׂאֵע"פ
שְׁהִיוּ רָשָׁעִים, אֵינּוּ חֹפֵץ בְּמִיתַתוֹ, וְלֹא הִיָּתָה שְׂמִיחָה לְפָנָיו.
א"ר יְהוּדָה, מֵאִי דְכִתִּיב וְנַח מֵצָא חֵן בְּעֵינַי ה'. שְׂמוּ גָרִים,
נַח בְּהַפּוֹד חֵן. וְלָמָּה פָּתַח קָרָא בְּתוֹלְדוֹתָיו תִּחְלָה, כִּדִּי
לְהִרְאוֹת לְעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁהוּא הָיָה צְדִיק, אִף הֵם הָיוּ צְדִיקִים,
וְרֵאוּיִין לְהַתִּישֵׁב הָעוֹלָם מֵהֶם.

וּמִנָּא לָן תָּא חֲזִי, בִּיּוֹן שְׁנַכְנְסוּ לְתִיבָה, רָאוּ בְּעֵצְרוֹ שְׁל

עוֹלָם, וְנִצְטַעְרוּ, וּמָנְעוּ עַצְמָם מִפְּרִיָה וּרְבִיָה. וְאֵעִפִּי
 שִׁינְעָאוּ, יֵצְאוּ כְמוֹ בֵּן. עַד שֶׁרָאָה הַקַּב"ה מַעֲשֵׂיהֶם, וְאָמַר,
 לֹא תִהְיוּ בְּרֵאתֵי עוֹלָמִי, וְאַתֶּם פָּרוּ וּרְבוּ, הִזְדַּוְּגוּ לְנִשְׁוֹתֵיכֶם,
 וַעֲשׂוּ פְרִיָה וּרְבִיָה. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, בִּרְכָם, שִׁנְעָמַר, וַיִּבְרַךְ
 אֱלֹהִים אֶת נַח וְאֶת בְּנָיו וְגו'.

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נַח. רַבִּי פִּנְחָס פָּתַח, וַיֵּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶת
 בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבֹת הֵנָּה. מֵאֵן אֵינּוֹן בְּנֵי הָאֱלֹהִים, בְּנֵי
 גְדוּלֵי הַדּוֹר. מְלֻמֵּד שֶׁהָיוּ טוֹבוֹת מְרֻאָה, כְּתִיב הֲכֵא פִי
 טוֹבוֹת הֵנָּה, וּכְתִיב הֲתֵם טוֹבֹת מְרֻאָה מְאֹד. הָיוּ הוֹלְכוֹת
 עְרוּמוֹת, וְאֲנָשִׁים הוֹלְכִים עְרוּמִים, וְאֵלוּ וְאֵלוּ רֹאִים אֶת
 עֲרוֹתָם, וְנוֹאֲפִים אֵלוּ אֶת אֵלוּ. וְלָמָּה נִקְרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים,
 שֶׁהָיוּ גְבוּרִים גְּדוּלִים עֲנֻקִים.

אָמַר רִיב"ל, זִימְנָא חֲדָא עֲרַעִית בְּטוֹרָא דְטִינָרָא דְעִישָׁם.
 וְאֲשַׁכְּחִית בְּתָרֵי סְטָרֵי טִינָרָא, תְּרִין גּוּבְרִין, וְדַמְיִין
 בְּתָרִין פּוּמִין, דָּא עֵילְאָה דְדָא. וְהוּוּ מְמַלְלוּ דָּא עִם דָּא, תָּא
 וְנַעֲבִרִיה מִן עֲלָמָא. אֲזִידְמֵן לָהּ הָהוּא גּוּבְרָא רַבְרָבָא,
 דְאֲנָרַת בֵּית מַחְלַת, וְשָׁמִיָּה יוֹסֵף שִׁידָא, אָמַר לָהּ, הֲלֵא דָּא
 הוּא רַבָּה סְגִיָאָה עֵילְאָה דְדָרָא, דִּי בְגִזְרַת פּוּמִיָּה אֲעִבִירָנָא
 מִן יִשׁוּבָא דְאַרְעָא, וְדָא הוּא דְמַכְרִזִי עֲלֵיהּ בְּרַקִּיעָא.

עַד דִּהְוִינָא אֲזִילִי, אֲשַׁכְּחָנָא אִמְהוֹן דְגּוּבְרִיָּא הָאֵינּוֹן, אָמַרְהָ
 לְבִרְתָּא זְעִירָתָא, אֵלִין אֵינּוֹן חֲגִבִיָּא זְעִירִיָּא, דְחִילָהוֹן

בְּפּוֹמָהוֹן, אֵייתִי לְהוֹן גַּבְאִי, וְנַעֲבִיד מִנְהוֹן מַעֲמָא
 דְּתַבְּשִׁילָא לְאַחוּדָא. עַד דְּאַתְתָּ, אֵיתְרַחִישׁ לָן גִּיסָא,
 וְאֵיתְעִבִיד מִקְדָּמָהּ נַהֲרָא דְמֵיא רַבְרָבָא, שְׁמַעְנָא דְהוּוּת
 אֲמַרְתָּ, אִימָא אִימָא, פִּרְפְּרָא רַבָּאת סַבְרָנָא עֲבַרְתָּ,
 וְעַרְקָנָא מִנְהוֹן, וְאַשְׁתַּזְיַבְנָא.

וְאָמַר רִיב"ל, בִּימֵי דוֹר הַמַּבּוּל עָשָׂה הַקַּב"ה קִנְיָה הַחַטִּיִּים,
 בְּקִנְיָה אַרְזֵי הַלְבָּנוֹן. וְלֹא הָיוּ זוֹרְעִים וְקוֹצְרִים, אֲלָא
 הָרוּחַ מְנַשְּׁבֵת, וּמְנַשֵּׁר הַחַטִּיִּים לְמַטָּה, וְאוֹסְפִים אוֹתָן. וְכֵן
 בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. לְאַחַר שְׁחַטָּאוֹ, אָמַר עַד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ זֶרַע
 וְקָצִיר וְקָר וְחֹם וְקִיץ וְחֶרֶף וַיּוֹם וְלִלְלָה לֹא יִשְׁבְּתוּ.

וְא"ר יְהוֹשֻׁעַ, לֹא נִחַתְתֶּם גְּזֵר דִּינָם שֶׁל דוֹר הַמַּבּוּל, עַד
 שֶׁפָּשְׁטוּ יְדֵיהֶם בַּגּוֹל, שֶׁנֶּאֱמַר וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ חָמָס.

וּבִימֵי דוֹר הַמַּבּוּל הָיוּ פְּרִיָּה וּרְבִיָּה הַרְבֵּה, וּמִשְׁעָה שְׁהִיתָה
 הָאִשָּׁה יוֹלְדָת, הָיוּ הוֹלְכִים וְשׁוֹלְחִים אוֹתָם כְּצֵאֲנָם,
 שֶׁנֶּאֱמַר יִשְׁלְחוּ כְּצֵאֲן עֵוִילֵיהֶם וַיְלַדֵּיהֶם יִרְקְדוּן. וְלְאַחַר כָּל
 זֶה מֵאִי כְּתִיב בְּהוּ, (שם) וַיֹּאמְרוּ לֹאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְּרַכִּיף
 לֹא חֲפָצְנוּ. עַד שֶׁנִּגְזַר דִּינָם וְהַעֲבִירָם מִן הָעוֹלָם.

תְּנֵנו רַבְּנָן, נַח הָיָה מִתְּרָה בְּהֶם קוֹדֵם, וְלֹא שָׁמְעוּ מִמֶּנּוּ. שָׁהָה
 בְּעֵשִׂיית הַתִּיבָּה, לְמַעַן יֵרָאוּ וַיִּשׁוּבוּ, וְהָיוּ מְלַעֲיבִין בּוֹ,
 עַד שֶׁגָּבַר עֲלֵיהֶם הַתְּהוֹם שֶׁהָיוּ הַמַּיִם יוֹצְאִין רוֹתְחִין כְּאִשׁ,
 וְהַמַּיִם מְלַמְעָלָה, וְנִמְחוּ מִן הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֵאֵי דְכִתְיִב, (תהלים כט) ה' לַמְּבוּל יֵשֵׁב, וְכִי לְדוֹד הָיָה לוֹמֵר דְּבַר זֶה. וְכָל הָעוֹלָם יוֹדְעִין, שֶׁהוּא רֵאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן וְאֵזִי וְקוֹדֵם.

אֲלֵא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא וּרְאֵה בְּכָל מְקוֹם אֵת מוֹצֵא אֱלֹהִים מִדַּת הַדִּין, ה' מִדַּת הַרְחָמִים. וְאֵף עַל פִּי שְׁמִדַּת הַדִּין הִיא, מִדַּת רַחֲמִים הִיְתָה בּוֹ, שֶׁאֵלְמֵלֵא כִּף אֶתְחַרֵּב עֲלֵמָא. אֲבָל לְמַעַן אוֹתוֹ מִדַּת רַחֲמִים, אֶתִּי יֵשֵׁב עֲלֵמָא.

וְכֵן אֵת מוֹצֵא רְפוּאָה זוֹ, בְּכָל דֵּין שֶׁהוּא עוֹשֶׂה. וְכֵן (בראשית יט) וְה' הַמְטִיר עַל סְדוֹם, גִּשְׁמָר מִמֶּנּוּ פְּלִיטָה. (שמות לב) וַיִּגַּף ה' אֶת הָעָם, גִּשְׁמָר פְּלִיטָה. וְכֵן כָּלָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חֲכָמִין הָווּ דְרָא דְטוֹפְנָא טְפִי, דִּהְווּ יָדְעִי מַה דַּעֲתִיד לְמַהוּי. אֲבָל גָּסְבוּ סוּכְלָתְנוּ בְּלַבְהוּן. וְאָמְרוּ, אִי קוֹדֵשָׁא בְּרִידָא הוּא מִיִּתֵי טוֹפְנָא, אֲנַחְנָא גּוֹבְרִין רַאמֵי קוּמְתָא, וְנָשׁוּט עַל אִפֵּי מִיָּא, וְנִשְׁתִּיזִיב. וְאִי מִן תְּהוּמָא יִיתֵי מִיָּא, רְגֵלְנָא נָשׁוּי עַל בִּירָא דְמִיָּא, וְלֹא יִפְקוֹן מִיָּא וְנִשְׁתִּיזִיב.

כִּד אֲתָא טוֹפְנָא, אֲרַתַּח קוֹדֵשָׁא בְּרִידָא הוּא מִיָּא דְתְּהוּמָא, וְהָווּ מִשְׁוֵי רְגֵלִיהוּן עַל עֵינָא דְמִיָּא, וְאֶתְמַשְׁךְ מְשֻׁכִּיהַּ מִנִּיהַ, וְנִפְלוּ. וּמִיָּא מְלַעֲיֵלָא הָווּ מִתְנַבְרִי עִם מִיָּא דְתְּהוּמָא, וְהָווּ מִתְנַלְגְּלִין וְנַחְתִּין, גְּמוּקִין בְּרַתִּיחוּתָא דְתְּהוּמָא לְבָבָל. (בראשית ז) וַיִּבְאוּ אֶל נֹחַ אֵל הַתְּבָה. ר' יוֹחָנָן פְּתַח, (תהלים סה)

אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתִקְרַב יִשְׁכַּן הַצֵּרִיף נִשְׁבְּעָה בְּטוֹב
 בֵּיתָךְ קָדֵשׁ הַיְכָלְךָ. בֹּא וּרְאֵה, כִּמָּה יֵשׁ לְאָדָם לִיזְהַר,
 וּלְבָדוּק עֲצָמוֹ וּמַעֲשָׂיו בְּכָל יוֹם וַיּוֹם.

הֵי אֵיךְ קָם בְּצַפְרָא, יִימַר, יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵי, שְׂיֵהֵא
 לְבִי נָכוֹן וּמְסוּר בְּיָדֵי, שְׁלֵא אֲשַׁכְּחֶךָ. אוֹשִׁיט רַגְלוֹהִי
 לְמִיזֹל, יַעֲיִין בְּצַעְדֵי רַגְלוֹהִי, דְּלֵא יִשׁוּטוֹן לְאַבְאָשָׂא. אֲזֹל
 לְדַבֵּר מַצְוָה, יְרַהֵט. שְׁנַאֲמַר (הוֹשַׁע יֵא) אַחֲרֵי ה' יִלְכוּ כְּאֲרִיִּה
 יִשְׂאֲנֵי. וְאַפִּילוּ בְּשַׁבַּת מַצְוָה לְמִירַהֵט. עֶבֶר כָּל יוֹמָא, צֵרִיף
 לְמַבְדֵּק גּוֹפִיָּה, מַה דְּעֵבַד בְּהֵוֹא יוֹמָא, וְאִי צֵרִיף יַעֲשֶׂה מִיד
 תְּשׁוּבָה עָלָיו קוּדָם שְׂיִישָׁן.

תָּנּוּ רַבָּנָן, מֵאִי דְכָתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ח) כָּרַם הָיָה לְשִׁלְמָה בְּבַעַל
 הַמּוֹן נָתַן אֶת הַכָּרִם לְנֹטְרִים אִישׁ יָבֵא בְּפָרְיוֹ אֶלְף
 כֶּסֶף. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּרַם הָיָה לְשִׁלְמָה, לְמַלְךְ שְׁהַשְׁלוֹם
 שָׁלוֹ. בְּבַעַל הַמּוֹן, אֵלּוּ מִלְּאֲבֵי שָׁלוֹם. נָתַן אֶת הַכָּרִם לְנֹטְרִים
 אֵלּוּ שׁוֹמְרֵי מִשְׁמֶרֶת בְּאֶרֶץ. אִישׁ יָבֵא בְּפָרְיוֹ אֶלְף כֶּסֶף,
 אֶלְף הֵנְאוֹת שְׁהַנְשָׁמָה כּוֹסֶפֶת בָּהֶם.

דָּבָר אַחַר כָּרַם הָיָה לְשִׁלְמָה, זֹו הִיא הַתּוֹרָה. בְּבַעַל הַמּוֹן,
 מִן הַשָּׁמַיִם. נָתַן אֶת הַכָּרִם לְנֹטְרִים, אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שְׁהֵם
 שׁוֹמְרֵי מִשְׁמֶרֶתָהּ. אִישׁ יָבֵא בְּפָרְיוֹ אֶלְף כֶּסֶף, שָׁל שְׁכָרָה.
 רַבִּי יוֹסִי וְר' חֲזִיָּא הוּוּ אֲזִלִּי בְּאוֹרְחָא, אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, אִימָא
 לָן מְמִילִי מַעֲלִייתָא דְהוּוּ דְהוּוּ אָמַר אָבוּד מִתְּעַנּוּגֵי הַנְשָׁמָה.
 אָמַר לִיה גִּיפּוּק מְכָאן, דְּקַפּוּטְקִיָּא אֵלִין בְּעִירֵי מַעוּבְדֵי

דְּכַשְׁרֹן. אָמַר לִיהּ כֶּךָ יָאוּת לָן לְמַלְעֵי בְּאוּרִייתָא, וְנִשְׁתִּיזִיב
מִנְהוּן. אָמַר, בְּאַתֵּר דְּסַכְּנָה, לָא אֲמַרוּהָ רַבָּנִין.

לְבַתֵּר דִּנְפִקוּ וַאֲזֵלוּ בְּאוּרִחָא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵימָא לָךְ
מִילְתָּא, וְהִיא טְמִירְתָּא בִּינֵי מַטְמוּנֵינָא דְאַבָּא, בְּבִי
נְנוּזָהִי. וְדָא הִיא, דְּכַתִּיב, פָּרַם הָיָה לְשִׁלְמָה וכו', הֵיא פָּרַם,
דָּא הִיא נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא, דְּאַתְנַטְעַת לְעִילָא, תְּחוּת פּוּרְסֵי
יְקָרִיָּה. לְשִׁלְמָה, מְלָכָא דְשִׁלְמָא פּוּלָא דִילִיָּה. בְּבַעַל הָמוּן,
הוּא פּוּרְסֵי יְקָרִיָּה דְשִׁלְיָטָא עַל כָּל חִילֵי שְׁמִיָּא וְאַרְעָא, וְהוּא
מְאַרִיָּה דְכָל חִילָא. יְהֵב נִשְׁמַתָּא דָּא, לְמִי, לְנוּטְרִים, אֲלֵין
נְטְרֵי פְּקוּדוּי.

וְאִית לִיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלָמִין סְגִיָּאִין לְעִילָא, עַל כָּל
חִילֵי שְׁמִיָּא, וְאַלְף וּמְאַתָּן עֲלָמִין אַחְרָנִין, דְּעִיל בְּהוּן
לְאַשְׁתַּעְשָׁעָא עִם צְדִיקֵינָא בְּנִגְתָּא דְעָדָן. אִישׁ יָבִיא בְּפִרְיוֹ
אַלְף כֶּסֶף, אַלְף עֲלָמִין דְּכֶסֶף בְּהוּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מְסִיִּים אָנִי לְהֵאִי מִילְתָּא דְר' יוֹסִי, וְכֶךָ
הִיא, מִמָּה דְכַתִּיב אַחְרֵיוֹ, כְּרַמִּי שְׁלִי לְפָנֵי הָאֵלֶּף לָךְ
שְׁלֹמָה וּמְאַתִּים לְנוּטְרִים אֶת פְּרִיו, שְׁכַפְסָא הַכְּבוֹד מְכַרְזַת
וְאוּמְרַת, רַבּוּנוּ שָׁל עוֹלָם, זוּ הַנְּשַׁמָּה נִיטְלָה מִמֶּנּוּ, הָרִי הִיא
לְפָנֵי. (ש) הָאֵלֶּף לָךְ שְׁלֹמָה, שְׁלָךְ הֵם אוּתָם הָאֵלֶּף עוֹלָמוֹת,
וְאִינָם רְאוּיִם לְאַחַר. וּמְאַתִּים לְנוּטְרִים אֶת פְּרִיו, זֶה עָדָן,
שְׁיֵשׁ בּוּ מְאַתִּים עוֹלָמוֹת הַנָּאוּת וְכִיסוּפִין לְנַפְשׁוֹת
הַצְּדִיקִים.

דַּתְנֵן, אָמַר רַבִּי, בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִכְנָס
 בְּכָל אוֹתָן הָעוֹלָמוֹת, וּבִשְׁעַת חֲצֵי הַלַּיְלָה, נִכְנָס
 בְּמֵאֵתִים עוֹלָמוֹת שֶׁל גֵּן עֵדֶן, לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם הַצַּדִּיקִים.
 שְׁנַאֲמַר, (שיר השירים ז) חֲדָשִׁים גַּם יִשְׁנִים דוּדֵי צַפְנֵתִי לָךְ. וְדוּד
 הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, נִכְסַף לְבוֹ, בְּשִׂרְאָה מְעֵלוֹת הַצַּדִּיקִים,
 אָמַר רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, (תהלים סה) אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתִקְרַב יִשְׁכַּן
 חֲצַרְיָךְ.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, בֵּא וּרְאֵה כַּמָּה יֵשׁ לּוֹ לְאָדָם לְהִזְהַר, הוֹאִיל
 וּנְשַׁמַּת אֵל בְּאִפְיוֹ, לְהִטְהַר מִעֲוֹנוֹתָיו, וּלְעֵיִן בְּמַעֲשָׂיו,
 וְלֹא יִחַטָּא לְפָנָי קוֹנוֹ, לְמַעַן תִּהְיֶה מְעֵלְתוֹ עִם שְׂאֵר
 הַצַּדִּיקִים, וְלֹא יִמְצֵא מוֹחָה בְּיָדוֹ, בְּעֵלוֹתוֹ לְרְאוֹת אֶת פְּנֵי
 ה'.

וּמִמֵּי אֶתֶּה לְמַד, מִן הַתִּיבָה. בֵּא וּרְאֵה, מֵאֵי דְכָתִיב, (בראשית
 ז) וַיִּבְאוּ אֶל נֹחַ אֵל הַתִּבָּה, כָּל־רֶשֶׁת. דָּאֲמַר רַבִּי
 יִצְחָק, כָּל אוֹתָן הָעוֹפּוֹת וְהַחַיּוֹת וְהַבְּהֵמוֹת שֶׁלֹּא חָטְאוּ, הֵם
 בָּאִים, וְהַתִּיבָה קוֹלְטָתָן, וְאוֹתָן שִׁחְטָאוּ, הַתִּיבָה דוֹחָה אוֹתָן
 לַחוּץ. וְכֵן הַתִּיבָה, שֶׁהוּא עֵץ יָבֵשׁ כָּךְ. פִּתְחֵי הַשָּׁמַיִם
 וְשׁוֹמְרֵיהֶם, וְשׁוֹמְרֵי הַמְּשֻׁמְרוֹת, וְכַסָּא הַכְּבוֹד, שֵׁישׁ בָּהֶם
 הַרְשׁוֹת, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה לְהִיּוֹת קוֹלְטִין, לְמֵי שֶׁלֹּא
 חָטְאוּ, וְלְהִיּוֹת דוֹחִים לְמֵי שִׁחְטָאוּ.

רַבִּי חֲזִיא אָמַר, נַח מְקַטְנֵי אֲמָנָה הָיָה, שֶׁלֹּא הָיָה מֵאֲמִין
 שְׁיִבֵּא הַמַּבּוּל, וְלֹא נִכְנָס לְתִיבָה עַד שֶׁהַמַּיִם דִּחְקוּהוּ,

שֶׁנֶּאֱמַר וַיָּבֵא נַח מִפְּנֵי מֵי הַמַּבּוּל.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא וּרְאֵה, כְּשֶׁהוֹרִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
הַמַּיִם, הוֹרִידֵם תְּחִלָּה בְּרַחֲמִים, כְּדֵי לְהִרְאוֹת לְעוֹלָם,
שָׂאֵם יָשׁוּבוּ יִקְבְּלֵם. מִשְׁמַע דְּכִתִּיב בַּתְּחִלָּה, (שם) וַיְהִי
הַגֶּשֶׁם, וּלְהִלֵּן הוּא אוֹמֵר, (שם) וַיְהִי הַמַּבּוּל, שָׂאֵם יַחְזְרוּ וַיְהִיו
גִּשְׁמֵי בְּרָכָה, לֹא חֲזָרוּ, הָיָה מַבּוּל.

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׁבוּעָה נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂאִינוּ
חֲפִץ בְּמִיתַתָּן שֶׁל רְשָׁעִים, שֶׁנֶּאֱמַר, (יחזקאל לג) חִי אָנֹכִי
נְאֻם ה' אֱלֹהִים אִם אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הָרָשָׁע כִּי אִם בְּשׁוּב רָשָׁע
מִדְּרָכּוֹ וַחֲזָה וכו'. וַחֲזָה בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת, הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם
הַבָּא.

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲשֶׁרֵי הַבְּנִים שְׂאוֹמְרִים לָהֶם כֶּךָ, וְהַשִּׁיבוּ
וַחֲיוּ. (שם) שׁוּבוּ שׁוּבוּ מִדְּרָכֵיכֶם הָרָעִים וְלָמָּה תָמוּתוּ
ב"י. כִּי הוּא אֵינוֹ חֲפִץ בְּמִיתַתָּן שֶׁל רְשָׁעִים אֲלָא שֶׁיַּחְזְרוּ
בַּתְּשׁוּבָה לְמַעַן יַחֲיוּ.

ר' יוֹחָנָן פְּתַח, (איוב יא) וְעֵינַי רְשָׁעִים תִּכְלִינָה וּמָנוֹס אָבִד
מִנֶּהֱמָם וְתִקְוֹתָם מִפֶּחַ נֶפֶשׁ. מִשָּׁל לָמָּה הַדָּבָר דּוּמָה, לְכַת
לְסֻטִּים שֶׁהָיוּ שׁוֹדְדִים בְּהָרִים, שָׁמַע הַמַּלְאָךְ, וְשָׁלַח עֲלֵיהֶם
גַּיִסוֹתָיו, וְתוֹפְסֵם וְהִנִּיחֵם בְּמַגְדָּל גְּבוּהָ. וְהָיוּ בָהֶם פְּקָחִים,
אָמְרוּ יִדְעָנָא בְּנַפְשָׁתָנָא דְעַבְדָּנָא עוֹבְדִין בִּישִׁין, וְלֹא
יְכִילָנָא לְאַשְׁתַּזְבָּא. מָה עָשׂוּ, חָפְרוּ חֲפִירָה אַחַת בְּמַגְדָּל,
וַיַּעֲאוּ וּבְרָחוּ לָהֶם. טִיפֵּשׁ אַחַד הָיָה בֵּינֵיהֶם, וּרְאָה אֶת

הַחֲפִירָה, וְלֹא רָצָה לָנוּם לְהַמְלִיט.

לְמַחֵר בָּא הַמֶּלֶךְ לִרְאוֹת אֶת הַמְּגִדָּל, וְאֶת הַלְּסָטִים, רָאָה אֶת הַחֲפִירָה שֶׁעָשׂוּ וְנָסוּ וְנִמְלְטוּ. אָמַר לָזֶה, שׁוּטָה, חֲבֵרִיךָ בְּרַחוּ בְּזוֹ הַחֲפִירָה וְנִמְלְטוּ מִדֵּינִי, מָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עוֹד לָהֶם, אֲבָל אַתָּה שָׂרְאִית אֶת הַחֲפִירָה בְּעֵינֶיךָ, וְלֹא רָצִיתָ לְהַמְלִיט וְנִקְרוּ עֵינֶיךָ, וְאַחֵר כֶּךָ יִתְלוּ אוֹתָךְ עַל עֵץ.

כֶּךָ הַלְּסָטִים, אֵלוּ הָרָשָׁעִים הַהוֹלְכִים בְּמַחְשָׁבִים. הָרָשָׁעִים הַפְּקָחִים, מָה הֵם עוֹשִׂים. אָמְרוּ חֲטָאנוּ לְמֶלֶךְ, אָנָּה נִמְלֵט מִדֵּינִי. אֲבָל נִפְתַּח דְּרֹךְ הַתְּשׁוּבָה, וְנִבְקַשׁ רַחֲמִים, וְנִבְרַח וְנִימְלֵט, וְכֶךָ עָשׂוּ. הַטְּפָשִׁים מָה הֵם עוֹשִׂים, רוֹאִים דְּרֹךְ הַתְּשׁוּבָה פְּתוּחַ לְפָנֵיהֶם, שֶׁפְּתַחוּ הָאֲחֵרִים, וְנִמְלְטוּ מִדֵּינִי שָׁמַיִם, וְהֵם אֵינָם רוֹעִים לְהַמְלִיט.

אָמַר לִיָּהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שׁוּטִים, אֲחִיכֶם בְּרַחוּ וְנִמְלְטוּ, בְּאוֹתוֹ דְּרֹךְ שֶׁל תְּשׁוּבָה שֶׁפְּתַחוּ, מָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עוֹד לָהֶם, אֲבָל אַתֶּם עֵינֵיכֶם שָׂרְאוּ הַחֲפִירָה, דְּרֹךְ הַתְּשׁוּבָה פְּתוּחַ לְפָנֵיכֶם, וְלֹא רָצִיתֶם לְהִכְנִס בְּתוֹכוֹ וְלָנוּם וְלְהַמְלִיט, מֵאִי כְּתִיב בְּכוּ, וְעֵינֵי רָשָׁעִים תִּכְלִינָה. שָׂרְאוּ הַדְּרֹךְ פְּתוּחַ וּמְנוּס אֲבָד מִנְהֶם, שֶׁלֹּא רָצוּ לָנוּם וְלְהַמְלִיט. וְתִקְוֹתֶם מִפֶּחַ נִפֵּשׁ לְעוֹלָם הַבָּא.

כֶּךָ דוֹר הַמְּבּוּל, רְאוּ לְנַח עוֹשֵׂה הַתִּיבָה, וּמִתְרָה בָּהֶם בְּכָל יוֹם, וְרְאוּ אוֹתוֹ נִכְנָס לְתִיבָה, וְלֹא רָצוּ לְשׁוּב. אָמַר

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעֵינַי רְשָׁעִים תִּכְלִינָה וּמָנוּס אֲבָד מִנְהֵם, שְׁלֹא רָצוּ לָשׁוּב וּלְנוּס מִדִּינִי, וְתִקְוֹתֵם מִפֶּה נֶפֶשׁ, שְׁלֹא יִקְוֹמוּ לְיוֹם הַדִּין, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כו) הָרָפְאִים יְחוּלְלוּ מִתַּחַת מַיִם וְשִׁכְנֵיהֶם.

(בראשית ט) וַיַּחַל נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לָמָּה נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה. שְׁנַתִּי שָׁבָה מִמֶּנּוּ הָאֲדָמָה. כְּלוֹמַר אֲדוֹן הָאֲדָמָה. רַבֵּן אֲמַרִי, אִישׁ הָאֲדָמָה, לְפִי שֶׁבִשְׁבִילוֹ עֲמָדָה הָאֲדָמָה בְּכַתְּהָ וְטַבְעָה. שֶׁנֶּאֱמַר (שם ה) זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעַשְׁנוּ וּמִמַּעַצְבוֹן יְדִינּוּ מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֲרָרָה ה'. תִּדַע לָךְ, כִּיּוֹן שֶׁחֲטָא אָדָם נִתְּאֲרָרָה הָאֲדָמָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שם א) אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוּרָךְ. וְעֲמָדָה בְּקִלְלוֹתֶיהָ, עַד שֶׁבָּא נֹחַ וּבִטַל הַקִּלְלָה.

דִּתְנִיָּא אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא רַבָּה, בְּשַׁעָה שֶׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְנֹחַ עַא מִן הַתִּיבָה, אָמַר לְפָנָיו רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, לָאֵן אַעֲא, אַעֲא לְאֲדָמָה שְׁנַתִּי אֲרָרָה. וּמִפְּנֵי שְׁנַתִּי אֲרָרָה אֲבָדוּ שׁוֹכְנֶיהָ, וְנִתְּאֲרָרוּ כּוֹלָם וְנִתְּמַעְטוּ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא כַךְ אַתֶּם, אֱלֹא שְׂרָעוּ בְּאֶרֶץ וּרְבוּ בָּהּ. הָאֲחֵרִים אֲבָדוּ בָּהּ, אֲבָל אַתֶּם פָּרוּ וּרְבוּ וְשָׂרְעוּ בָּהּ. וְעַם כָּל זֶה לֹא נִתְּיַשֵּׁב בְּלִבּוֹ, וְהֵעֵלָה עוֹלוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ח) וַיַּעַל עוֹלוֹת בַּמִּזְבֵּחַ. הוּא הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהִקְרִיב עָלָיו אָדָם הִרְאִישׁוֹן. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הֲרִי לָךְ מַה שֶׁשֵּׂאֲלָתָ, לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בְּעִבּוּר הָאָדָם, אִין נִתְּיַשֵּׁב

בְּלִבּוֹ וּלְפִיכֶךָ נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה, שְׁנַתֵּן נַפְשׁוֹ וּלְבוֹ עָלֶיהָ
 לְהוֹצִיָאָה מִן הַקְּלָלָה. וְאִית דְּאָמְרֵי שְׁנַתְעַסֵּק בְּעַסְקֵי
 הָאֲדָמָה.

(שם ט) וַיִּטַּע כָּרֶם. וְנֶפֶן גְּרוּשָׁה מְצָא, שְׁנַתְגַּרְשָׁה מִגֵּן עֵדֶן
 וּבְיוֹמוֹ נִטְעָה וְנִשְׁתַּגְּשָׁה, שְׁנַאָמַר (ישעיה יז) בְּיוֹם נִטְעָךָ
 תִּשְׁגְּשְׁגֵי. רַבִּי אֹמֵר, וְנֶפֶן הֵיְתָה, שְׁנַתְגַּרְשָׁה מִגֵּן עֵדֶן,
 וְעַנְבִּיָּה עֵמָה, וְסַחַט אֹתָם, וְשָׂתָה מִן הַיַּיִן, וְנִתְגַּל.

רַבִּי בּוֹן פְּתַח, (ויקרא י) וַיְדַבֵּר ה' אֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר יֵינ וְשִׁכַר
 אֶל תִּשְׁתֵּי אֶתָּה וּבְנֵיךָ אֶתָּךְ בְּבִאָכֶם אֶל אֶהֱל מוֹעֵד וְלֹא
 תָמוּתוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם. דְּאָמַר רַבִּי אֲבוּן, אֵינן בְּכָל
 הָעוֹלָם דְּבַר שְׁמַתְגָּאָה לְבוֹ שֶׁל אָדָם, אֲלֵא בְּיַיִן. וְזֶה הָיָה
 עֲנָשׁ שֶׁל נָדָב וְאָבִיהוּא, שְׁאֵכְלוּ וְשָׂתוּ וְנִבְּהָ לְבָם, וְזֶהוּ אִישׁ
 זָרָה אֲשֶׁר לֹא עָוָה אֹתָם.

וְקוֹדֵם זֶה הָיָה נִגְזָר עֲלֵיהֶם, וּבָאָה מִדַּת הַדִּין לְשִׁלּוּחַ יָד
 בָּהֶם, שְׁנַאָמַר (שמות כד) וְאֶל אֲעִילִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא
 שָׁלַח יָדוֹ. אַף עַל פִּי שְׁנִגְזָר דִּינָם לְשִׁלּוּחַ יָד בָּהֶם. וְלָמָּה הָיָה
 עֲנָשׁ, מִשּׁוּם וַיַּחֲזוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיֵּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ. נִכְנָסוּ,
 בְּשִׁאֲכָלוּ וְשָׂתוּ, וְנִגְזָר עֲנָשׁם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה.

וְלֵאחֵר כִּן רָאוּ שֶׁלֹּא שָׁלַח יָד בָּהֶם בְּפַעַם רֵאשׁוֹנָה, עָשׂוּ ג"כ
 בְּשִׁנָּה, וּמִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים יָצָא לֶהֱב וְנִשְׂרָפוּ. כִּי
 לְכַךְ הָיוּ הַכְּרוּבִים מְכֻוְּנִים, כְּנִגְדֵי אֹתָם הַכְּרוּבִים אֲשֶׁר בְּגֵן
 עֵדֶן.

וְלֹאֲחֵר שְׁמִיתוֹ, עֲוֹה לְאַהֲרֹן וְלִכְהֻנִּים הַבָּאִים אַחֲרָיו, לְהַמְנִיעַ
עֲצָמָם מִן הַיִּזְן, בְּבוֹאֵם אֶל אֶהֱל מוֹעֵד, כִּדִּי שְׁלֹא
יִכְנָסוּ וַיִּמְצֵא לָבָם בְּגִאוֹת וּבְגִסוֹת הָרוּחַ.

אָמַר רַבִּי, תִּירֵי עַנְיֵינִי אֵינּוֹן דְּלֹא מִתִּישְׁבִּי בְּחֻדָּא, יִינָא
וּפּוֹלְחֵן שְׁמַיָּא. דְּתַנְיָן תַּמָּן, שְׁתוּי אֶל יִתְפַּלֵּל. וְכֵן
שְׁבוּר, אֶל יִתְפַּלֵּל. וְאִם הִתְפַּלֵּל, תִּפְּלָתוֹ תוֹעֵבָה.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, שְׁבוּר הַמִּתְפַּלֵּל בְּאֵלוֹ עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה.
וּמָנָא לָן, מִחֻנְהָ. דְּכִתְיִב (שְׁמוֹאֵל א א) וַיַּחֲשֹׁבָה עָלַי
לְשׁוֹבָרָה. וְהַשִּׁיבָה וְאָמְרָה אֶל תִּתֵּן אֶת אֲמַתְךָ לְפָנַי בֵּת
בְּלִיעֵל. וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתִיב הֲכֵא בֵּת בְּלִיעֵל, וְכִתְיִב
הֲתָם, (דְּבָרִים יג) יֵצְאוּ אַנְשִׁים בְּנֵי בְּלִיעֵל, מֵה לְהֵלֵן עֲבוּדָה
זָרָה, אֵת כָּאֵן עֲבוּדָה זָרָה.

אָמַר רַבִּי יֵצְחָק, לֵית לָךְ גּוֹבְרִין דְּאֲתַקְרוּן קְדִישִׁין, בַּר אֵינּוֹן
פְּרִישֵׁי חֲמָרָא. דְּכִתְיִב כָּל יְמֵי הַזִּירוֹ לְה' קְדוֹשׁ יִהְיֶה.
וְאָמַר רַבִּי יֵצְחָק, לֵית לָךְ חֲמַר דְּאֲתַקְרִי חֲמַר טוֹב, בְּחֲמָרָא
דְּאֲרַעָא דִּישְׂרָאֵל. וַיִּתִּיר עַל כְּלָהוֹן, חֲמָרָא דְגַלִּילָא
עִילָאָה, דְּלֹא יָכִיל אֵינֶשׁ לְמִשְׁתִּי פְּלָגוֹת לוֹנָא מִיָּנִיהָ.

רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר ר' שְׁמַעוֹן, אָזַל לְמַחְמֵי לְר' יוֹסִי ב"ר שְׁמַעוֹן
בֶּן לְקוֹנִיָּא חָמוּי. יְהִבִּי לִיה לְמִיכַל עֲגָלָא תְּלִיתָאָה
רַכִּיבָא, פִּתַּח לִיה חַד בּוֹבָא דְחֲמָרָא. חָמוּי מְזִיג, וְהוּא שְׁתִּי,
מְזִיג וְהוּא שְׁתִּי. אָמַר לִיה אֵיפְשָׁר דְּשְׁמַעְתָּ מֵאֲבִיד, כְּמָה
הוּא שִׁיעוּרוֹ שֶׁל כּוֹס. אָמַר לִיה כְּמוֹת שְׁהוּא, אַחַת בְּחַמְיָן

וְאַחַת בְּצוּנָן, אֲבָל לֹא שִׁיעְרוּ רַבָּנָן בְּכוֹסֶף דִּהִיא זְעִירָא.
 וּבַחֲמֶרֶךְ דִּהוּא טָבָא. וּבְמַעוּהִי דִּהוּא רַחֲבָה.
 וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מְבוּלָבָל בְּדַעְתּוֹ הָיָה נַח כְּשִׁינְעָא מִן
 הַתִּיבָה, בְּדִירְתּוֹ עִם הַחִיּוֹת וְהִרְמָשִׁים וְהַשָּׂרְעִים,
 וּמִפְּנֵי שִׁשְׁתָּה מְעַט יַיִן, נִשְׁכַּר וְנִתְגַּל.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה בָּא פְּנֵעַן וְסָרְסוּ, הִקְיָן מֵיַיְנוּ, וּמַצָּא עַצְמוֹ
 מְסוּרָם. דְּכַתִּיב (בראשית ט) וַיִּקְץ נַח מֵיַיְנוֹ, וַיֵּדַע אֶת
 אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן. אֲשֶׁר רָאָה לֹא נֹאמַר, אֵלֶּא אֲשֶׁר
 עָשָׂה לוֹ, שִׁסְרָסוּ. וּלְפִיכֶךְ קָלְלוֹ, שֶׁנֹּאמַר (שם) וַיֹּאמֶר אָרוּר
 כְּנֻעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאַחֵיו.

רַבִּי פֶּתַח, (שם ח) וַיִּרַח ה' אֶת רִיחַ הַנִּיחָח וַיֹּאמֶר לֹא אִסְף
 לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאָדָמָה בְּעִבּוֹר הָאָדָם. כְּשִׁינְעָא נַח מִן
 הַתִּיבָה, פֶּתַח עֵינָיו, וְרָאָה אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ חֶרֶב, הִתְחִיל
 בּוֹכָה עַל הָעוֹלָם. אָמַר, רַבּוֹנוּ שָׁל עוֹלָם, אִם בְּשִׁבִיל חַטָּאת
 הָאָדָם, אוֹ בְּשִׁבִיל הַשּׁוֹטִים תֵּאבֵד עוֹלָמְךָ, לָמָּה בְּרָאתָם, אוֹ
 הָאֵי, אוֹ הָאֵי. אֵיךְ לָךְ לְמַעַבְד אוֹ דִּלָּא תִּבְרִי אֵינִשׁ, אוֹ דִּלָּא
 תִּיבַד עָלְמָא. הַעֲלָה עוֹלוֹת, וְקָם וְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו, וְאוֹתוֹ הִרִיחַ
 עָלָה לְפָנָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעָרַב לוֹ.

אָמַר רַבִּי, גַּי רִיחֹת עָלוּ לְפָנָיו, רִיחַ עוֹלָתוֹ, וְרִיחַ תְּפִלָּתוֹ,
 וְרִיחַ מַעֲשָׂיו. וְלֹא הָיָה רִיחַ בְּעוֹלָם דְּנִיחָא קַמִּיהּ,
 כְּאוֹתוֹ הִרִיחַ. וּלְפִיכֶךְ צָוָה וְאָמַר, (במדבר כח) רִיחַ נִיחָחֵי
 תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֵדוֹ. כְּלוֹמַר רִיחַ שֶׁהַקְרִיב נַח לְפָנָיו,

תִּשְׁמְרוּ לְהִקְרִיב לִי, רֵיחַ עוֹלָה וּתְפִלָּה, וּבְשָׂרוֹן מַעֲשִׂים.
 רַבִּי אִיבּוֹ אָמַר, נֹחַ חָכֵם הָיָה, וְהָיָה מִבֵּין לְחַיִּישַׁת וְצַפְצוּף
 כָּל הַנְּבִרָאִים וְרַמְיֹתָם, וּבְשִׁהָיָה בְּתִיבָה, אָמַר יוֹדֵעַ
 אֲנִי שְׂאִין פִּקֵּחַ בְּעוֹפוֹת כְּמוֹ הָעוֹרֵב, לְמִידַע מַנִּיחַ סִימָנָא
 בְּעֵלְמָא, מִיָּד וַיִּשְׁלַח אֶת הָעוֹרֵב.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, וְהָאִיךְ עֶבֶד הָכִי, וְהָאִמַר רַבִּי בּוּ, אָסוּר
 לְאַסְתַּכְּלָא בְּאַלְיָן מְנַחֲשֵׁי בְּעוֹפֵי דְשַׁמְיָא, וְהָרִי הוּא
 בְּכִלְלַל לֹא תִנְחָשׁוּ וְלֹא תַעֲוִנְנוּ, אֲפִילוּ כָּל נִיחוּשׁ בְּעֵלְמָא.
 אֲלָא אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, לָמָּה שָׁלַח אֶת הָעוֹרֵב. דָּאִמַר רַבִּי
 חֲזִיָּא, מַעֲטָעַר הָוָה נֹחַ טָפִי עַל אוֹבְדָא דְעֵלְמָא. אָמַר
 רַבּוּנֵנוּ שָׁל עוֹלָם, יְדַעְתִּי כִּי אַתָּה רַחוּם, וְאַתָּה לֹא רַחֲמַתְּ עַל
 עוֹלָמָךְ, וְנִהְפַךְ רַחֲמֵנוּתְךָ לְאַכְזָרוֹת, אַתָּה לֹא רַחֲמַתְּ עַל
 בְּנֵיךְ, יַעֲזֵא זֶה שְׂאִינוּ מְרַחֵם עַל בְּנָיו, וְנִהְפַךְ לָהֶם לְאַכְזָרִי,
 וּלְפִיכֵךְ שָׁלַח אֶת הָעוֹרֵב, רָמֵז הוּא דִקָּא רָמֵז.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְכִי לֹא כְּתִיב בִּיה אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה,
 וְהָאִיךְ הִטִּיחַ דְּבָרִים כְּלָפֵי מַעְלָה. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא,
 מְרֻב צַעְרוֹ הוּא דָאִמַר, דְּהָא תַנַּן, מַנִּין שְׂאִין דְּנִין אֶת
 הָאָדָם לְפִי צַעְרוֹ, שְׁנַאֲמַר (אִיּוֹב ל"ד) אִיּוֹב לֹא בִדַּעַת יְדַבֵּר
 וּדְבָרָיו לֹא בְהִשְׁכַּל. אַף עַל פִּי שֶׁהִטִּיחַ דְּבָרִים כְּלָפֵי מַעְלָה,
 אִין דִּינוּ כְּמִזִּיד, אֲלָא כְּאָדָם בְּלֹא דַעַת, לְפִי צַעְרוֹ.

וְלֹא רָצָה הָעוֹרֵב לְהִלּוֹךְ בְּשְׁלִיחוֹתוֹ, מִפְּנֵי שְׁמַתוּקָן הוּא
 לְשְׁלִיחוֹת אַחֲרָת, לְפָרְנָם אֲלֵיהוּ, שְׁנַאֲמַר (מַלְכִּים א י"ז)

וְהַעוֹרְבִים מְבִיאִים לוֹ לֶחֶם וּבָשָׂר, וְלֹא רָצָה לַעֲשׂוֹת
שְׁלִיחוֹתָיו, עַד יְבַשֶּׁת הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ, שֶׁהָיָה עַל יְדֵי
שְׁבוּעַת אֱלֹהֵינוּ. כִּיּוֹן שֶׁרָאָה נַח שֶׁלֹּא עָשָׂה כְּהוֹנֵן, שָׁלַח אֶת
הַיּוֹנָה.

וְאָמַר רַבִּי בּוֹן, תִּרִי עֲנִינֵי רָמוֹז בְּהֵ, חֲדָא, דְּכַתִּיב (הושע ז)
כִּיּוֹנָה פּוֹתָהּ אֵין לֵב, כְּלוּמַר מֵרַב צַעֲרֵי, אֵין לְבִי עֲמִי
וְנִפְתָּה. אַחֲרֵינָא, אָמַר נַח, אֵין בְּכֹל הָעוֹפּוֹת דִּי־סְבוּל
מִיתָתָהּ בְּלֹא סְרַבְנוּת, כִּיּוֹנָה. וּלְפִיכָךְ נִמְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל כִּיּוֹנָה.
אָמַר נַח, כִּךְ יָאוֹת לָנָא לְמַסְבֵּל כְּלָא, בְּלֹא סְרַבְנוּתָא,
וּלְפִיכָךְ וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, נִטַּל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת שֵׁם בֶּן
נַח, וְהַפְּרִישׁוּ לְכַהֵן עֲלִיוֹן, וּלְשָׂרְתּוֹ. וְהַשְׂרָה שְׁכִינָתוֹ
עִמּוֹ, וְקָרָא שְׁמוֹ מִלְּכִי צֶדֶק מְלֶךְ שָׁלֵם. וְהָיָה יַפֶּת אָחִיו לוֹמַד
תּוֹרָה מִמֶּנּוּ בְּמִדְרָשׁוֹ, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם, וְלָמַד תּוֹרָה
בְּמִדְרָשׁוֹ שֶׁל שֵׁם. וְנִתְעַסַּק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַבְרָהָם,
וְנִשְׁתַּכְּחוּ כָּל הָאַחֲרִים. בָּא אַבְרָהָם וְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, שִׁישְׂרָה שְׁכִינָתוֹ תָּמִיד בְּבֵיתוֹ שֶׁל שֵׁם, וְהוֹדָה
לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קי) אַתָּה כַּהֵן לְעוֹלָם עַל דְּבַרְתִּי מִלְּכִי צֶדֶק.
אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, וְהֵלֵא יַפֶּת הוּא הַגְּדוֹל, לָמָּה שֵׁם נִטַּל
הַכְּהוֹנָה. בְּשִׁבִיל שֶׁהָיָה תָּמִיד עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וּפִירֵשׁ
מִדְרָכֵי הָעוֹלָם. וּמֵאַיִן הָיָה לוֹ תּוֹרָה. אֵלֵא אָדָם הָרֵאשׁוֹן יָדַע
הַתּוֹרָה, וְהִנִּיחָהּ בְּקַבְלָהּ לְשֵׁת בְּנֵו, וְאַחַר כִּךְ בָּאָה לְיַד

הַנּוֹף, עַד שֶׁבֵּא לְשֵׁם וְהָיָה מִתְעַסֵּק תָּמִיד בָּהּ.
 אָמַר לוֹ ר' יוֹסִי, אִם הַתּוֹרָה הֵיטָהּ בְּמִדְרָשׁוֹ שֶׁל שֵׁם, לָמָּה
 הוֹצֵרָךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצוּוֹת לְבַנְי נֶחֱ אוֹתָן שֶׁבַע
 מִצְוֹת שֶׁנֶּצְטוּוּ, שֶׁהֵרִי בַתּוֹרָה נִכְתְּבוּ קוּדֵם לְבֵן, אֵלֶּא אָמַר
 רַבִּי יִצְחָק, בְּשָׁעָה שֶׁהַמְּבּוּל בָּא לְעוֹלָם, וְנִכְנְסוּ לְתִיבָה,
 מְרֹב צַעֲרָם נִשְׁתַּכְּחָה מִשֵּׁם, עַד שֶׁבֵּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 וַחֲיִידֵשׁ לָהֶם אוֹתָם שֶׁבַע מִצְוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, חֵם וְשָׁלוֹם לֹא נִשְׁתַּכְּחָה הַתּוֹרָה מִמֶּנּוּ, אֵלֶּא
 אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִם אוֹמַר לָהֶם שִׁישְׁמְרוּ כָּל
 תּוֹרָתִי, יִפְרְקוּ כָּל הָעוֹל מֵהֶם, בְּאַחֲרֵים שֶׁאָמְרוּ (איוב כא)
 וְדַעַת דְּרַכִּיךָ לֹא חִפְצָנוּ. אֵלֶּא אֵתָּן לָהֶם דְּבָרִים מוֹעֲטִים,
 וַיִּשְׁמְרוּ אוֹתָם.

עַד שֶׁיָּבּוּא מִי שִׁישְׁמֹר כּוֹלָהּ, וְהוּא אֲבָרְהָם, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית
 כו) עֶקֶב אֲשֶׁר שָׁמַע אֲבָרְהָם בְּקִלִּי וַיִּשְׁמַר מִשְׁמֵרָתִי
 מִצְוֹתַי חֲקוֹתַי וְתוֹרָתַי. דְּכִיּוֹן שֶׁלְּמַד מִשֵּׁם הַתּוֹרָה, קִבֵּל עַל
 עַצְמוֹ שִׁישְׁמֹר הַתּוֹרָה כּוֹלָהּ, וּלְפִיכָךְ בִּירַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא שֶׁבַע מִצְוֹת מִן הַתּוֹרָה כִּדִּי שִׁישְׁמְרוּ אוֹתָם.

תָּנוּ רַבָּנָן, מָה הֵשִׁיב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְנֶחֱ, כְּשִׁיצֵא מִן
 הַתִּיבָה וַרְאָה כָּל הָעוֹלָם חָרֵב, וְהִתְחִיל לְבַכּוֹת עָלָיו,
 וְאָמַר, רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, נִקְרָאתָ רַחוּם, הֵיךְ לָךְ לְרַחֵם עַל
 בְּרִיּוֹתֶיךָ.

הֵשִׁיבוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, רַעֲיָא שְׁטִיָּא, כְּעֵן אִמְרַת דָּא, וְלֹא

בְּזִמְנָא דְאִמְרִית לָךְ בְּלִישְׁנָא רְכִיכָא, דְכָתִיב (שם ו) עֲשֵׂה לָךְ תֵּבֶת עֲצֵי גֹפֶר כּו', וְאֲנִי הִנְנִי מְבִיא אֶת הַמַּבּוּל כּו', לְשַׁחַת כָּל בָּשָׂר כּו', וַיֹּאמֶר ה' לְנֹחַ כּו', כִּי אֶתְּךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה, כּוֹלֵי הָאֵי אֶתְעַכְבֵּית עִמָּךְ, וַאֲמַרְתִּית לָךְ, בְּדִיל דְתַבְעֵי רַחֲמִין עַל עֲלָמָא. וּמַכְרִין דְשִׁמְעֵת דְתִשְׁתִּיזִיב אֶת בְּתִיבוּתָא, לָא עָאֵל בְּלִפְךָ בִישׁוּתָא דְעֲלָמָא, וְעַבְדֵת תִּיבוּתָא וְאִשְׁתַּזְבֵּתָא. וּכְעַן דְאֶתְאָבִיד עֲלָמָא, פְּתַחֲתִית פּוּמְךָ לְמַלְלָא קְדָמִי בְּעֵינִין וְתַחֲנוּגִין.

כִּיּוֹן דְהָזָא נֹחַ כָּךְ, הַקְרִיב עֲלוֹוֹן וְקָרְבָנִין, דְכָתִיב (שם ח) וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל הָעוֹף הַטְּהוֹר וַיַּעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בַּא וְרֵאָה מַה בֵּין הַצַּדִּיקִים שְׁהִיוּ לְיִשְׂרָאֵל אַחַר כָּךְ, וּבֵין נֹחַ. נֹחַ לֹא הִגִּין עַל דּוֹרוֹ, וְלֹא הִתְפַּלֵּל עֲלָיו כְּאַבְרָהָם. דְכִיּוֹן דְאָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם, זַעֲקַת סְדוּם וְעַמּוֹרָה כִּי רָבָה, מִיָּד וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר. וְהִרְבָּה דְבָרִים כְּנֶגֶד הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁשָּׂאֵל שְׂאֵם יִמְצֵא שֵׁם עֲשָׂרָה צַדִּיקִים, שְׂיִכְפֹּר לְכָל הַדּוֹר בְּשִׁבְלָם, וְחָשַׁב אַבְרָהָם שְׁהִיוּ י' בְּעִיר, עִם לוֹט וְאַשְׁתּוֹ וּבְנָיו וּבְנוֹתָיו, וְחַתָּנָיו, וְלִכֵּן לֹא הִתְפַּלֵּל יוֹתֵר.

כַּא מִשָּׁה וְהִגִּין עַל כָּל הַדּוֹר, כִּיּוֹן שֶׁאָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשָּׁה, יִשְׂרָאֵל חֲטָאוּ, סְרוּ מֵהֵר מִן הַדֶּרֶךְ. מַה כְּתִיב בֵּיהּ, (שְׁמוֹת ל"ב) וַיַּחַל מִשָּׁה. מַהוּ וַיַּחַל. מְלַמֵּד שֶׁהִתְפַּלֵּל עַד

שְׂאֵחֹתָו תִּלְחָלָהּ. רַבָּנִן אָמְרִי, לֹא הִנִּיחַ מֹשֶׁה לְהַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁנִּתֵּן נַפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא. דְּכַתִּיב, (שם) וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא תַטְּאֶתֶם וְאִם אֵין מִחֲנִי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר כָּתַבְתָּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי מִהֶבֶא, (תהלים קו) וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידֵם לוֹלִי מֹשֶׁה בְּחִירוֹ עָמַד בַּפָּרִץ לְפָנָיו. וְכֵן כָּל הַצְּדִיקִים הִגִּינוּ עַל דוֹרָם, וְלֹא הִנִּיחוּ מִדַּת הַדִּין לְשִׁלוּט בָּהֶם.

וְנֹחַ הִתְעַבֵּב עִמּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאָמַר לִיה רַבּוּי דְּבָרִים, שָׂמָא יִבְקֹשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וְלֹא הִשְׁגִּיחַ, וְלֹא בִיקֶשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וְעָשָׂה הַתִּיבָה וְנֶאֱבַד כָּל הָעוֹלָם.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הוּוּ יְתִבִי בַּפְּלָכִי מְבָרִיא, אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, רַבִּי, מַה רָאָה נֹחַ שֶׁלֹּא בִקֶּשׁ רַחֲמִים עַל דוֹרוֹ. אָמַר לוֹ, אֲפִילוֹ הוּא לֹא חָשַׁב בְּלִבּוֹ שִׁימְלֹט. מִשָּׁל, לְמוֹצֵא אֲשָׁכוֹל עֲנָבִים שְׂאִינָם מְבוֹשָׁלִים, בֵּין הַבוֹסְרִים, דְּאֵלוֹ הָוָה בֵּין עֲנָבִים מְבוֹשָׁלִים, לָא הוּוּ כְּלוּם.

מִשְׁמַע, דְּכַתִּיב (בראשית ז) כִּי אֹתָךְ רָאִיתִי צְדִיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה. הָוָה לִיה לְמִימַר צְדִיק לְפָנַי, מַהוּ בְּדוֹר הַזֶּה. כְּלוּמַר, לְפִי הַדּוֹר. וּלְפִיכֶךָ לֹא בִקֶּשׁ רַחֲמִים, אָמַר בְּלִבּוֹ וְלוֹאֵי שְׂאֵבִקֶשׁ רַחֲמִים עָלַי וְאִמְלֹט, וְכָל שְׂכֵן שְׂאֵתִפְלֵל עַל אַחֲרִים.

לְבַתֵּר אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, עַל כָּל דָּא, הָוָה לִיה לְמַתְבַּע רַחֲמִין עַל עֲלָמָא קַמִּי קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא, דְּנִיחָא

לִיה, מֵאֵן דְּאָמַר טָבָא עַל בְּנוּהִי.

מִנָּא לָן, מְגַדְעוֹן בְּר יוֹאֲשׁ, דְּלֹא הָוֵה זַכָּאי, וְלֹא בְר זַכָּאי,
וּמְשׁוּם דְּאָמַר טִיבוּתָא עַל יִשְׂרָאֵל, מַה כְּתִיב בֵּיה.
(שׁוֹפְטִים ו) וַיֹּאמֶר לוֹ ה' לֵךְ בְּכַחַךְ זֶה וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד
מִדִּין. מַהוּ בְּכַחַךְ זֶה. טִיבוּתָא דָּא דְּאָמַרְתָּ עַל בְּנֵי, יְהֵא לָךְ
חֵילָא סְגִיָּאָה, לְשִׁיזְבוּתְהוֹן מִן יְדָא דְּמִדִּין.

וְעוּד אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אַף עַל פִּי דִּיהוּי צְדִיקָא רַבָּה מִכָּל
עָלְמָא, וַיִּמַר בִּישָׂא קַמִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי
דְּלְטוּרִין עַל יִשְׂרָאֵל, עוֹנְשִׁיהּ סְגִיָּא מִן כְּלָהוֹן. וְלֹא אֲשַׁכְּחָנָא
צְדִיקָא טָבָא כְּאֵלֵיהּוּ בְּכָל דְּרָא, וּמְשׁוּם דְּאָמַר דְּלְטוּרִין עַל
יִשְׂרָאֵל, דְּכְתִיב (מַלְכִים א יט) כִּי עָזְבוּ בְּרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת
מִזְבְּחוֹתֶיךָ הָרְסוּ וְאֶת נְבִיאֶיךָ הָרְגוּ בְּחָרֵב, בֵּיה שְׁעָתָא
אֲבֵאִישׁ סְגִיָּא קַמִּיה.

תָּא חֲזִי מַה כְּתִיב בֵּיה. (ש) וַיִּבַט וְהִנֵּה מְרֹאשֹׁתָיו עֹנֶת
רְצָפִים. מַהוּ רְצָפִים. אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּדִין
יָאוֹת לְמִיכָל, מֵאֵן דְּאָמַר דְּלְטוּרִין עַל בְּנֵי.

אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, מֵאִי דְכְתִיב, (ש) וַיִּלָּךְ בְּכַח הָאֲכִילָה
הָיָא אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה עַד הַר הָאֱלֵלֵהִים
(חֲרָבָה). וְכִי בְּכַח אֲכִילַת עוֹנֵת רְצָפִים אָזַל כּוּלֵי הָאִי.

אָלָא אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הַשְּׁלִיךְ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דוֹרְמִיטָה
עַל אֵלֵיהּוּ, וְהִרְאֵהוּ עֲגִינָא דְּמִשָּׂה, דִּיתִיב קַמִּיה
אַרְבָּעִין יָמִין וְאַרְבָּעִין לַיְלָוֹן, וּמִכְּדִין דְּהָוֵה תַּמָּן, עָבְדוּ

יִשְׂרָאֵל יֵת עֲגָלָא. וּבְגִין דְּהוּא אַרְבַּעִין יְמָמִין וְאַרְבַּעִין לַיְלֹון
 דְּלָחָם לָא אָכַל, וּמֵיָא לָא שָׁתִי, לָא אַעְדִי מִתַּמָּן עַד דְּמַחֲל
 לְהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר לִיה לְאַלְיָהוּ, בְּךָ הָוּה לָךְ לְמַעְבַּד, וְעוּד הָוּה לָךְ לְמַחְזִי,
 דְּאִינוּן בְּנֵי בְנֵי רְחִימָאֵי, דְּקַבִּילוּ אֹרִייתֵי בְּטוֹרָא
 דְּחוֹרֵב, וְדָא הוּא דְּכַתִּיב, וַיִּלְךְ בְּכַח הָאֲכִילָה הֵהִיא
 אַרְבַּעִים יוֹם וְאַרְבַּעִים לַיְלָה. דְּחֻזָּא עֲנִינָא דְּמִשָּׁה,
 דְּאִישְׁתְּהִי קַמִּיה אַרְבַּעִין יְמָמִין וְאַרְבַּעִין לַיְלֹון. וְעֲנִינָא
 דְּיִשְׂרָאֵל, דְּקַבִּילוּ אֹרִייתָא בְּטוֹרָא דְּחוֹרֵב. וְדָא הוּא
 דְּכַתִּיב, (שם) עַד הָר הָאֱלֹהִים חִרַב.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא זֶו אֱלִיָּהוּ מְשָׁם, עַד שְׁנַשְׁבַּע לְפָנֵי
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְהוֹרוֹת זְכוּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל תָּמִיד.
 וְכֹל מִי שֶׁעוֹשֶׂה זְכוּת, הוּא מְקַדֵּים וְאוֹמַר לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, בְּךָ וּבְךָ עָשָׂה עִבְשֵׁי פְלוּנִי. וְאִינוּ זֶו מְשָׁם, עַד שֶׁיִּכְתְּבוּ
 זְכוּתוֹ דְּהוּא גְּבָרָא. דְּכַתִּיב, (מלאכי א) וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זְכוּרוֹן
 לְפָנָיו.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן פִּזִּי, מָה הָיָה עוֹנֵשׁוֹ שֶׁל נֹחַ, שֶׁיֵּצֵא חֵגֶר
 בְּרַגְלָיו מִן הַתִּיבָה, וְשָׁכַב וְנִתְבַּזָּה, וְהִתְלוּצִין עָלָיו בְּנוֹ,
 וְעָשָׂה לוֹ מָה שֶׁעָשָׂה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בַּא וְרָאָה בְּמָה יֵשׁ לְאָדָם לְלַבֵּת בְּדֶרֶךְ
 יִשְׂרָאֵל. בַּא וְרָאָה מִפְּנֵי שְׁנַטְל יַעֲקֹב הַבְּרָכוֹת מַעֲשׂוֹ
 בְּרַמָּאוֹת. תִּדַּע לָךְ, שְׁלֹא נִיתַן רְשׁוּת לְשׁוּם אֹמָה בְּעוֹלָם

לְהִשְׁתַּעֲבֵד בְּיִשְׂרָאֵל, זוֹלָתִי אֹמְרָה שֶׁל עֲשׂוֹ.

רַבִּי פֶתַח בְּכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וַיִּשְׁלַח
 אֶת הָעוֹרֵב, דָּאָמַר רַבִּי פְּנִיחָס, כְּתִיב, (שְׁמוּאֵל ב טו) וַיֹּאמֶר
 דָּוִד כּוֹ, קוּמוּ וּנְבַרְחָהּ כִּי לֹא תִהְיֶה לָנוּ פְּלִיטָה מִפְּנֵי
 אֲבִשָׁלוּם. וְאִם עַל פִּי שְׂפָרָה, מֵאִי כְּתִיב בֵּיהֶם, (תְּהִלִּים ג) מְזֻמּוֹר
 לְדָוִד בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אֲבִשָׁלוּם בְּנוֹ. וְאִם עַל פִּי שְׂהִיָּה בּוֹרַח
 וּנְגַרֵשׁ מִמְּלָכוֹתָיו, לֹא מִנַּע עֲצָמוֹ מִלּוּמַר שִׁירָה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, וְלָשׁוּב וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו. וַיִּשְׁלַח אֶת הָעוֹרֵב, זֶהוּ
 דָּוִד, שְׂהִיָּה קוֹרָא עֲמֵהֶן תָּמִיד כְּעוֹרֵב.

דְּבַר אַחֲרֵי הָעוֹרֵב שֶׁבֵּא מִיְהוּדָה, שֶׁנִּקְרָא עוֹרֵב, שֶׁנֶּאֱמַר,
 (בְּרֵאשִׁית מ"ג) אֲנֹכִי אֶעֱרֹבֶנּוּ. הָעֵרֵב כְּתִיב, בְּלֹא וָא"ו. אָמַר
 רַבִּי פְּנִיחָס, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ עוֹרֵב, שְׂהִיָּה הוֹלֵךְ בְּהָרִים
 כְּעוֹרֵב. וְהֵינּוּ דָאָמַר לְשֶׁאֵוֹל, (שְׁמוּאֵל א כו) בְּאֲשֶׁר יִרְדֹּף הַקְּרָא
 בְּהָרִים. אָמַר לוֹ, שְׂמִתְנִי לְהִיּוֹת כְּקוֹרָא בְּהָרִים, כְּתִיב הִכָּא
 קוֹרָא, וּכְתִיב הִתָּם, (תְּהִלִּים קמ"ז) לְבָנֵי עוֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ.

(* וְאָמַר רַבִּי פְּנִיחָס, בֵּא וְרֵאָה מַה בֵּין מַלְכֵי יְהוּדָה לְמַלְכֵי
 יִשְׂרָאֵל. שְׁלַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדָוִד, וּנְגַרֵשׁוּ מִמְּלָכוֹתָיו,
 וּמִדְּשָׁב בְּתִשׁוּבָה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאֵל תִּתְּמָה עַל
 זֶה, וְאִפִּילוּ מְנַשֶּׁה מֶלֶךְ יְהוּדָה, שְׂהִיָּה רָשָׁע, מִדְּשָׁב
 בְּתִשׁוּבָה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלָקַח אֹמְנוֹת אֲבוֹתָיו,
 וְשָׁב לְמַלְכוּתוֹ.

וְזֶהוּ שֶׁבֵּא הַכְּתוּב לְהוֹרוֹת, וַיִּשְׁלַח אֶת הָעוֹרֵב, זֶה דָּוִד,

שְׁהִיָּה קוֹרָא תְּמִיד כְּעוֹרֵב, וְשִׁלְחָהּוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִמְּלָכוֹתָו, וְהוֹצִיאוֹ מִבֵּיתוֹ, וּמָה כְּתִיב בֵּיהּ. וַיֵּצֵא יֵצוּא
וְשׁו"ב. דְּכִתְיִב, (שְׁמוֹאֵל ב טו) וְדוֹד עֲלֶיהָ בְּמַעֲלֵה הַזֵּיתִים עֲלֶיהָ
וּבּוֹכָה וְרֹאשׁ לּוֹ חָפוּי. הָיָה יוֹצֵא וְשָׁב בְּתִשׁוּבָה, וּמִתְנַדֵּה עַל
חַטָּאתָיו, וּמִבְּקֵשׁ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם, וַיִּדַע כִּי חַטָּאתָיו עָשׂוּ לוֹ
שְׁנֵשְׁלַח מִמְּלָכוֹתָו וּנְגַרְשׁ.

וּבְכָל דְּבַר וְדְבַר דְּחַטָּאָה גָּרִים בְּמִלְכוֹתָו, אוֹ בְּיִשְׂרָאֵל, הָיָה
תּוֹלָה הַדְּבַר בּוֹ, וְהָוָה יָדַע דֵּהוּא הָיָה גָּרִים. עַד יְבֻשֶׁת
הַמַּיִם, שֶׁהַשִּׁיבוּהוֹ לֹא עָלִיף הַדְּבַר, אֲלֵא אֵל שְׂאוּל וְאֵל בֵּית
הַדְּמִים.

תָּא חֲזִי, דְּכִתְיִב (שֵׁם כֵּא) וַיְהִי רָעַב בְּיָמֵי דָּוִד שְׁלֹשׁ שָׁנִים שָׁנָה
אַחֲרֵי שָׁנָה וַיִּבְקֵשׁ דָּוִד אֶת פָּנָי ה', דְּסִבֵּר דֵּהוּא הָוָה
גָּרִים, אָמַר לִיהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא עָלִיף זֶו אֲלֵא עַל
שְׂאוּל. עַד יְבֻשֶׁת הַמַּיִם, הָיָה תּוֹלָה הַכֹּל בְּעַצְמוֹ, וּמִיָּד הָיָה
שָׁב בְּתִשׁוּבָה. וְאִזּוֹ לֹא הוֹצֵרְךָ לְחִזּוֹר בְּתִשׁוּבָה, שֶׁהַדְּבַר לֹא
בָּא בְּשִׁבְלֹו. הֲדָא הוּא דְּכִתְיִב, (בְּרֵאשִׁית ח) וַיֵּצֵא יֵצוּא וְשׁוּב
עַד יְבֻשֶׁת הַמַּיִם, דְּאִזִּי לֹא הָיָה הַדְּבַר תְּלוּי בּוֹ.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְנַסּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל,
וְשִׁלְחָם לְבָבָל. שְׁנַאֲמַר, (שֵׁם) וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה מֵאֶתְרוֹ,
זֶו בְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל. רָאָה מָה כְּתִיב בָּהּ, וְלֹא מַעֲאָה הַיּוֹנָה
מְנוּחָ לְכַף רַגְלָהּ. שֶׁהַכְּבִיד עוֹלָה מִלְּךָ בְּכָל, בְּרָעַב וּבְעָמָא
וּבְהַרְיַגַת צַדִּיקִים הַרְפָּה. וּמַשּׁוּם כּוֹבֵד עוֹלָהּ, וְתִשָּׁב אֲלִיו

אֶל הַתִּיבָה, וְחֹזְרָה בְּתִשׁוּבָה וְקִבְלָהּ.

חֲטָאָה בְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל כְּמַתְחִלָּה, וַיּוֹסֶף לְהַגְלוֹתָם, שֶׁנֶּאֱמַר
(שם) וַיּוֹסֶף שַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאֵתוֹ, בְּגִלּוֹת אַחֲרַת שָׁל
יּוֹן. דְּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, גְּלוֹת יּוֹן אַחֲשִׁיף פְּנִיחוֹן דְּיִשְׂרָאֵל
בְּשׂוּלֵי קַדְרָה.

וּמְרֹב צַעֲרָם וְדוּחֻקָּם מֵהַ כְּתִיב בֵּיהּ. וְתָבֵא אֱלֹהֵי הַיּוֹנָה לְעֵת
עָרֵב. מֵהַ לְעֵת עָרֵב, דְּלֹא הָוּה נִהִירָא לְהוֹן שְׁעֵתָא
דְּרוּחָא, כְּמָה דְּהוֹת עֲבִידָא בְּקַדְמִיתָא, וְאֵתְקַטְלֵי צְדִיקָיָא,
וְאֵתְחַשְׁדֵּי יִמְמָא, וְאֵעֲרִיב לְהֵן שְׁמִשָּׁא וְלֹא יִכְלִין לְמִיקָם מִן
קָדָם דּוּחֻקָּא סְנִיפָה דְּהוּי עֲלִיהוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ד) אוֹי לָנוּ כִּי
פָּנָה הַיּוֹם כִּי יָנֹטוּ צִלְלֵי עָרֵב. כִּי פָּנָה הַיּוֹם, אֱלוֹהֵן צְדִיקָיָא
הַמְּאִירִים בְּשִׁמְשׁוֹ. כִּי יָנֹטוּ צִלְלֵי עָרֵב, שֶׁנֶּשְׂאָרוֹ כְּעוֹלָלוֹת
בְּצִיר וְזֵהוּ לְעֵת עָרֵב וְלֹא בְּזִמְן דְּנִהִירִין לְהוֹן צְדִיקָיָא
בְּשִׁמְשָׁא.

(בראשית ח) וְהִנֵּה עָלָה זֵית טָרֶף בְּפִיָּהּ. לוּלֵי שֶׁהָעִיר הַקְּדוּשָׁה
בְּרוּךְ הוּא רוּחַ הַכְּהֻנִּים, שֶׁהִיוּ מְדַלִּיקִין נְרוֹת בְּשִׁמֹן
זֵית, אֲזִי אֲבָדָה פְּלִיטַת יְהוּדָה מִן הָעוֹלָם. וּבְכָל פַּעַם וּפַעַם
שָׁבָה בְּתִשׁוּבָה וְנִתְקַבְּלָהּ. אָמַר רַבִּי פְּנִיחָס, חוּץ מִן גְּלוּתָא
רַבִּיעָא, דְּעַדְיִין לֹא שָׁבָה, וְהַכֹּל תָּלוּי בְּתִשׁוּבָה.
וְאָמַר רַבִּי פְּנִיחָס, אֵין לָךְ בְּכָל פַּעַם וּפַעַם, שְׁלֵא הִתְעַכֵּב
הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא גְּזַר דִּינָא שְׁלַ בְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל, שְׁבַע
שְׁמִיטִין, וְשְׁבַע יוֹבְלוֹת, שְׁמָא תַחֲזוֹר בְּתִשׁוּבָה. הֲדָא הוּא

דְּכַתִּיב, (בראשית ח) וַיִּיחַל עוֹד שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרֵיהֶם, בַּר מִן
קַדְמָאִי.

וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה, בְּגִלּוֹת אֲדוּם. וְלֹא יָסָפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד,
דְּעַד הַיּוֹם לֹא חֲזָרָה בְּתִשׁוּבָה, וְלֹא הֵעִירָה רוּחָהּ.
דְּאָמַר רַבִּי פְּנִיחָס, אֲלִמְלֵי חֲזָרָה בְּתִשׁוּבָה לֹא נִשְׁתַּיְרָה
בְּגִלּוֹת יוֹמָא חַד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר, כָּל הַגְּלִיּוֹת שְׁגָלְתָהּ
בְּנִסְתַּיִשְׂרָאֵל, נָתַן לָהּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא זְמַן וְקֶזֶז,
וְנִתְעוֹרְרָה תְּמִיד בְּתִשׁוּבָה, וְגִלּוֹת הָאֲחֵרוֹן אֵינן לוֹ קֶזֶז וְזְמַן,
אֲלֵא הַכֹּל תְּלוּי בְּתִשׁוּבָה. שְׁנַאֲמַר, (דברים ל) וְשַׁבָּת עַד ה' ^{ה'}
אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ. וְכַתִּיב, (שם) אִם יִהְיֶה נִדְחָךְ בְּקֶעֶחַ
הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יִקְבְּצֶךָ ה' אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקְחֶךָ.

אָמַר לִיה רַבִּי עֲקִיבָא, אִם בֵּן, הֵיאָךְ יֵהָא דָא לְהִתְעוֹרְרָא
כּוֹלְהוֹן כְּחֻדָא בְּתִשׁוּבָה, מֵאֵן דִּהְוֵי בְּסִיפֵי שְׁמַיָא,
וּמֵאֵן דִּהְוֵי בְּסִיפֵי אֶרְעָא, הֵיךְ יִתְחַבְּרוֹן כְּחֻדָא לְמַעְבַּד
תִּשׁוּבָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, חֲתִיךָ, דְּאִי יִחְזְרוֹן בְּתִשׁוּבָה רִישֵׁי
כְּנִישְׁתָא, אוֹ חֻדָא כְּנִישְׁתָא, בְּזוֹכוֹתָם יִתְכַנְּשׁ כָּל
גְּלוּתָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיסְתְּכִי תְדִירָא, אִימְתִי יִחְזְרוֹן,
וַיַּעֲבַד לְהוֹן טָבָא, דְּכַתִּיב (ישעיה ל) וְלָכֵן יִחַפֶּה ה' לְחַנְּנֶכֶם.
מַחֲפָה תְּמִיד אִימְתִי יַעֲשׂוּ תִּשׁוּבָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִיתָא הָא, כְּהָא דְּאָמַר רַבִּי פְּנִיחָס, דְּכַתִּיב
וְלֹא יָסָפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד. לֹא נֶאֱמַר וְלֹא יָסַף שׁוּב

אֵלֶיָּהּ, אֵלֶּא הִיא לֹא יִסְפָּה שׁוּב אֵלָיו, מִכָּלֵל דֵּהוּא מְזוּמָן
וּמְחַכָּה אֵימָתִי תָשׁוּב.

רַבִּי הָוּה יְתִיב יוֹמָא חַד, וְהָוּה מְסַתְּפֵל בְּהָא מִילְתָּא, דְּכַתִּיב
(דְּבָרִים ד) בַּעַר לֶךְ וּמַעְאֹף כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית
הַיָּמִים וְשַׁבָּת עַד ה' אֵלֶּהִיד וְשִׁמְעֵת בְּקִלּוֹ. אָמַר, מַה דְּאָמַר
מִשָּׁה דִּיהוּי בְּסוּף יוֹמֵיָא, כָּל אֵינּוֹן עֲקָתִין הָא אַתָּא,
וְתָשׁוּבָה עַד כְּעֵן לֹא אַתְּעִבִידָא.

עַד דְּהָוּה יְתִיב, אַתָּא אֵלֶיָּהּ זְכוּר לְטוֹב, אָמַר לִיה, רַבִּי
בְּמֵאֵי אַתְּעִסְקָת. אָמַר לִיה בְּהֵאֵי דְּאָמְרָה תּוֹרָה, דְּכַד
יִיתוֹן עֲקָתִין לְיִשְׂרָאֵל בְּסוּף יוֹמֵיָא, דִּיעֲבֹדוֹן תָּשׁוּבָה
לְאַלְתֵּר, דְּכַתִּיב בְּאַחֲרִית הַיָּמִים וְשַׁבָּת, וְעַד כְּעֵן לֹא תָבוּ
בְּתִיבְתָא.

אָמַר לִיה חֲזִיד רַבִּי, בְּהֵאֵי מִילְתָּא אַתְּעִסְק קוּדְשָׁא בְּרִיד
הוּא יוֹמָא דִּין, וְאַתָּא מִיכָּאֵל אִפְטְרוּפְסָא רָבָה
דִּילְהוֹן, וּבְעֵי דְּאֵימָתִי יִפְקוֹן בְּנוֹהֵי רְחִימוּהֵי מִתְּחוּת גְּלוּתָא
דְּאָדוּם. וְאָמַר, אַתְּ כְּתִבְתָּ בְּאוּרֵיִתְךָ, דְּכַד יִסְבְּלוֹן אֵינּוֹן
עוֹנְשֵׁיָא עַל מַה דְּעֲבֹדוֹ, מֵאֵי כְּתִיב. (שם) כִּי אֵל רַחוּם ה'
אֵלֶּהִיד.

אָמַר לִיה, יִיתִי סְמַאל אִפּוּטְרוּפְסָא דְּאָדוּם וְיִטְעִין עֲמִיה
קָמֵאֵי. אַתָּא סְמַאל. וְטְעִין מִיכָּאֵל מְלָתָא דָּא,
כְּדְּבַקְדְּמֵיִתָּא. אָמַר סְמַאל, מְאִרִי דְּעֲלֵמָא, אַתְּ הוּא
דְּאָמְרָת דְּתַהוּי בְּנִישְׁתָּא דִּישְׂרָאֵל תְּחוּת שׁוּלְטָנָא דְּאָדוּם,

עַד דִּיהוֹן זְכַאִין קַמָּךְ, וְהָא כְּלַהוֹן חֲזִיבִין עַד יוֹמָא דִּין.
 בֵּיה שַׁעְתָּא אֲנִזִּיפִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל דְּאָמַר דְּלְטוֹרָא
 עַל בְּנוּהִי, וְעַרְק תְּלַת אֲלִפֵּי מִילִין. וְאָמַר לְמִיכָאֵל,
 מִיכָאֵל הָוּה לָךְ לְמַהוּי שְׂפִיל לְרִישִׁיה דְּקָרָא, דְּכַתִּיב וְשַׁבְּתָ
 עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוּלוֹ, וְאַחַר כֵּךְ כְּתִיב כִּי אֵל רַחוּם
 ה' אֱלֹהֶיךָ.

אָמַר מִיכָאֵל, מָאֲרִי דְעָלְמָא, הָוּה לָךְ לְרַחֲמָא עַלִּיהוּ, אַתָּ
 רַחוּם, וְכֵךְ אַתְּקִרִיאַת. אָמַר לִיה אֹמְרָא אֹמִיתִי
 בְּיוֹמָא דְאַתְנַזְרָא דִּינָא קְדָמָאי, עַד דִּי יְתוּבוּן. וְאִי כְּנִישְׁתָּא
 דִּישְׂרָאֵל, אֲפַתַּחַת תְּשׁוּבָה כְּעִינָא דְמַחְסָא, אָנָּא אֲפַתַּח לָהּ
 תְּרַעִין רַבְרַבִּין.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, תָּא חֲזִי, הָאִי דְכַתִּיב בְּיַעֲקֹב (בראשית לב)
 וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבִדּוֹ וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר.
 בֵּיה זִמְנָא אַתְיְהָבָא רְשׁוּתָא לְכָל חִילֵי דְשַׁמְיָא, לְאִינוּן
 רַבְרַבִּין דְאַתְמַנּוּן עַל מְלַכְוּתָא, וְאַתְפְּרִשׁוּ אֵלֶין לְשַׁלְטָאָה
 עַל אֵלֶין, וְאַתְיְהָבַת רְשׁוּתָא וְשׁוּלְטָנָא לְרַבְרַבָּא דְאָדוּם,
 לְשַׁלְטָאָה עַל אֹמִיָּא.

בֵּיה שַׁעְתָּא מַה כְּתִיב. וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבִדּוֹ, דְּעַד כְּעֵן לָא הָוּ
 לִיה בְּנִימִין וְלָא אֲפוּטְרוּפוּסָא בְּשַׁמְיָא.
 וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ, דִּין הוּא סַמְאֵל, רַבָּא דְאָדוּם. וּבְעָא
 דִּיתִיָּהָב יַעֲקֹב תְּחוֹת שַׁעְבוּדָא דְאָדוּם, וּמְשׁוּם
 זְכוּתָא רַבְרַבָּא דְהוּה בְּיַעֲקֹב, לָא אַתְיְהִיב בִּידִיהָ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּיהּ שַׁעֲתָא אֲתַכְנָשׁוּ כָּל חֵילָא דְשַׁמַּיָא,
וּבְעוּ לְמִיטְעֵן עִם סַמְאֵל, בְּגִינֵיהּ דִּיעֵקֵב. אָמַר קוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, לָא אִיעֵטְרִיךְ יַעֲקֹב לְשׁוּם חַד מִכּוֹחַ, הָא זְכוּתֵיהּ
דִּיטְעוֹן עֲמִיהּ. מִיָּד וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמוֹ, טְעִין עֲמִיהּ.

אָמַר רַבִּי יוּדָא, תָּא חַזִּי, מַה בְּתִיב בֵּיהּ. (שם) וַיֵּרָא כִּי לֹא
יָכוֹל לוֹ, דְּהָוָה סְגִיָּאָה זְכוּתֵיהּ, וְלֹא יָכִיל בְּטַעֲנֵתֵיהּ
לְאִשְׁתַּעֲבָדָא יַעֲקֹב תַּחוּת יוּדָא דְאַדּוּם. מִיָּד וַיִּנְע בְּכַף יָרְכוּ.
אֲלִין אֵינּוֹן בְּנוּהֵי נְפָקֵי יָרְכִיָּהּ.

בֵּיהּ שַׁעֲתָא אֲתַחֲלֵשׁ יַעֲקֹב, וְלֹא יָכִיל לְמִטְעֵן עֲמִיהּ, דְּכַתִּיב
וַתִּקַּע כַּף יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּהֶאֱבָקוֹ עִמוֹ, בְּאִטְעֵנוּתֵיהּ עֲמִיהּ.
וְאֲתֵיָּהֲבָא רְשׁוּתָא לְסַמְאֵל, בְּנוּהֵי דִיעֵקֵב תַּחוּת יוּדָא
דְאַדּוּם, כָּל זִמְנָא דִיעֵבְרוֹן עַל אוֹרֵיָתָא.

זֶהָר חֲדָשׁ

פְּרֻשַׁת לֶךְ לְךָ

מִדְרָשׁ הַנֶּעְלָם

לֶךְ לְךָ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) הַנֶּעְלָמִים נִרְאוּ בְּאֶרֶץ
עַת הַזְּמִיר הַגֵּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאֶרְצֵנוּ. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, בָּא וּרְאֵה, כַּמָּה יֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְהַכְשִׁיר מַעֲשָׂיו לְפָנֵי
בוֹרְאוֹ, וּלְהַתְעַסֵּק בְּתוֹרָתוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה. שְׁמַעְלַת הַתּוֹרָה
לְמַעַלָּה מִן כָּל הַמַּעֲלוֹת.

דָּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תִּרִין טְבִין רַבְרַבִּין אִית בְּאוֹרֵיָתָא,